БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 292 (18.769). ● Жума, 1983 йил 23 декабрь ● Баҳоси 3 тийин.

1984 йил 4 март СССР Олий Советига САЙЛОВЛАР

● ХАЛҚНИНГ ЭНГ ЯХШИ ВАКИЛЛАРИГА ЮКСАК ИШОНЧ

● АГИТПУНКТЛАРДА ҚИЗҒИН ИШ БОШЛАНДИ

ОКРУГ САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИ СОСТАВИГА

22 декабрь куни республикада мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органига ўтказиладиган сайловга тайёргарлик кўришнинг янги босқичи бошланди: СССР Олий Советининг Иттифоқ Советига ва Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияларининг составига вакиллар кўрсатила бошланди.

Меҳнат коллективлари ишчилар синфининг энг яхши намояндаларини сайлов комиссиялари составига кўрсатмоқдалар.

«Ташсельмаш» заводи меҳнатчиларининг умумий йиғилишида 601-Тошкент — Киров сайлов округида СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссияси составига фрезерчи коммунист Раҳимбой Исаевич Пайзибоев кўрсатилди. Сўзга чиққан нотиқлар Р. Пайзибоевнинг шу корхонада йигирма йилдан бери жуда яхши меҳнат қилиб келаётганини, коллективнинг жамоат ҳаётида актив қатнашаётганини, ёшларнинг тажрибали мураббийси эканлигини уқтириб ўтдилар.

«Ташметрострой» тресги ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективининг умумий йиғилиши 603-Тошкент — Чилонзор округида СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи округ сайлов комиссиясининг составига проходкачилар бригадири Иван Степанович Лисийни кўрсатди.

«Джизаксельстрой» ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнатчилари 102-Жиззах сайлов округида СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи сайлов комиссиясининг составига шу бирлашма бошлиғи Бахтиёр Носировни кўрсатдилар. Сурхондарё область Ангор районидаги «Қизил юлдуз» колхози меҳнатчиларидан СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи 113-Термиз сайлов округининг округ сайлов комиссияси составига илғор колхозчи Саломат Маматқулова кўрсатилди.

* * *

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи республика сайлов комиссияси составига вакиллар кўрсатиш 22 декабрь куни республикада давом этди.

Ўзбекистон ССР ДОСААФ Марказий Комитети Президиумининг кенгайтирилган мажлисида Ўзбекистон ССР ДОСААФ Марказий Комитетининг раиси генерал-лейтенант Аҳмаджон Муҳаммаджонович Ҳожибоев сайлов комиссияси составига вакил қилиб кўрсатилди.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети бюросининг мажлисида Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари Шаҳло Насимовна Маҳмудова сайлов комиссияси составига вакил қилиб тавсия этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири Владимир Викторович Окунский давлат муассасалари ходимлари касаба союзи республика комитети ташкилотларидан сайлов комиссияси составига вакил қилиб кўрсатилди.

Хоразм область, Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози меҳнатчиларининг умумий йиғилишида пахтачилик бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Воис Маҳмудовни сайлов комиссияси составига вакил этиб кўрсатиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Сирдарё область, Ворошилов районидаги Куйбишев номли колхозда ўтказилган йиғилишда сут соғувчи, комсомол аъзоси Мейрамқул Хўжасовна Эстаева сайлов комиссияси составига вакил этиб кўрсатилди.

«Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективининг йиғилишида шу бирлашманинг слесари Леонид Георгиевич Семибратов сайлов комиссияси составига вакил қилиб тавсия этилди.

Узсовпроф секретари Осман Куртсеитович Адаманов Ўзбекистон касаба союзлари республика Советидан комиссия составига вакил қилиб кўрсатилди.

(ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ УЧИНЧИ ЙИЛИГА—ЗАРБДОР ЯКУН

Тажрибакорлар минбари

ҲАР МИСҚОЛИ ҲИСОБДА

Айни кунларда бепоён пахтазорларда заҳматкаш деҳқонлар сўнгги мисқоллар учун кураш олиб бормоқдалар. Дарҳақиқат бу йил пахта учун кураш — пахтакор обрўси, шон-шавкати курашига айланди.

Ғаллакорлар нонни қандай ардоқласа, пахтакор ҳам пахтасига шундай муносабатда бўлди. Совхозимиз 19 ноябрдаёқ областда биринчилардан бўлиб планни бажарди. Она-Ватанга ҳозиргача армуғон этган дурдонамиз 12800 тоннадан ошиб кетди.

Совхозимизнинг улкан хирмони илғор бўлимлар, бригадалар ва звенолар эришган зафарлари эвазига бунёдга келди. Ёш коммунист Асонбой Холиқов бошлиқ 6-бўлим пахтакорлари пландаги 1836 тонна ўрнига 1985 тонна жавоҳир териб олдилар. Шу бўлимнинг Худойқул Эсалиев ва Абай Султонов етакчилик қилаётган бригадалари деҳқонлари ҳар гектар ердан 33-34 центнердан ҳосил йиғиштириб олиб, пахтакорлик номини шарафладилар. Бу бригадаларда ҳозир сўнгги чаноқлардаги дурдона териб олинаётир.

Механизаторларимиз деҳқон қаноти бўлиш учун қўлларидан келган ҳамма ишни қилдилар. Қувват Ўрушов 187 тонна, Норвой Жайнақов 183 тонна, Очил Хонқулов 157 тонна «оқ олтин»ни машина бункеридан тўкишга муваффақ бўлдилар.

Совхоз хирмонида студент ҳашарчиларнинг ҳам ҳиссаси катта. Тошкент Давлат университетининг бешта факультети, Тошкент кино техникуми ва Тошкент геология-разведка техникуми талабаларининг шу кунга қадар терган пахтаси жами 2900 тоннадан ошиб кетди. Теримнинг энг машаққатли дамларида оғиримизни енгил қилганликлари учун улардан ғоят миннатдормиз.

Ҳеч кимга сир эмас, ҳашарчилар ёрдамисиз ҳосилни териб олишга неча йиллардан бери ҳаракат қилинаётган бўлса-да, ҳозирча бунинг тўла уддасидан чиқишнинг иложи бўлмаяпти. Табиат инжиқликлари ҳашарчиларга мурожаат этишга бизни мажбур қилмоқда.

Ҳар йили ҳашарчиларни қабул қилиб олиш муаммоси, уларни жой билан таъминлаш масаласи айрим қийинчиликларни туғдирмоқда. Мавсумий бараклар, тахта каравотлар ҳозирланади. Ҳашарчилар шаҳарга қайтиши билан неча минг сўмлар эвазига келтирилган тахталар сал кунда керак-нокерак мақсадларда фойдаланилмоқда. Келгуси йил яна тахта сўраб турли ташкилотларга зир югуришга тўғри келади. Шунинг учун йил бўйи фойдаланиш мумкин бўлган бинолар қуриш пайти келди, деб ўйлайман.

Бу борада бизда дастлабки қадам ташланди. Тахта муаммоси ҳал этилди. Икки йилдирки, ҳашарчилар темир каравотларда ётишади. Уни ўрнатиш ҳам, йиғиштириш ҳам осон. Хўжаликнинг қанча сармояси тежаб қолинди. Қолаверса, бу студентларга ҳам маъқул тушди.

Йил якунланмоқда. Совхозимиз меҳнаткашлари сидқидилдан меҳнат қилганликлари туфайли барча соҳалар бўйича план ва мажбуриятлар ошириб адо этилди. Давлатга гўшт, сут, тухум топшириш давом этмоқда. Пахтакор шон-шавкати бўлган «оқ олтин»нинг сўнгги мисқоллари йиғиштириб олинаётир. Ҳар бир мисқол «оқ олтин» ҳисобда.

Олдинда янги йил режа ва муаммолари турибди. Шубҳа йўқки, хўжалик аҳли бу довонларни ҳам забт этади. Чунки деҳқонларимиз ўзлари эришган ҳар бир ютуқ халқ фаровонлиги йўлида мамлакат миқёсида олиб борилаётган улкан ишларнинг узвий бир бўлаги эканлигини яхши тушунадилар.

Омон ОДИЛОВ,
Сирдарё область, Оқолтин районидаги СССР 60 йиллиги номли совхоз директори.

ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

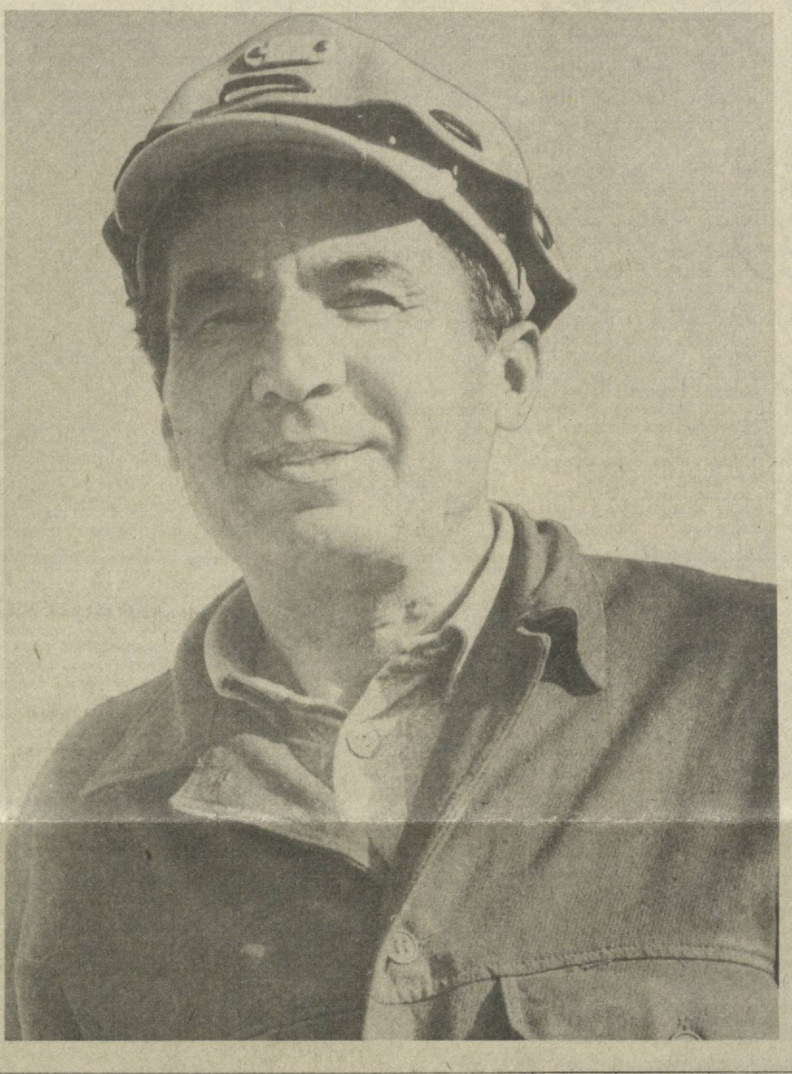

БРИГАДА САРДОРИ

Мейли Ҳакимов Қарши чўлини ўзлаштириш мусобақасининг олдинги сафларида бормоқда. У область экономикасининг шаҳдам қадамлар билан ривожлантирилишига катта мадад кўрсатадиган қўриқ ерларнинг тезроқ ўзлаштирилишига муносиб шахсий ҳисса қўшмоқда. Ғолиб бинокор — республика илғор қурилиш ва монтажлаш ташкилотлари вакилларидан иборат 15 ташаббускорнинг бири. У бир беш йилликда икки беш йиллик норма бажаришга сўз берган. Мейли Ҳакимов бригадаси мажбуриятларини шараф билан бажармоқда. Бугунги кунда бригада коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йили ҳисобига меҳнат қиляпти.

«Каршипромжилстрой» трестининг 4-кўчма механизациялашган колоннаси комплекс бинокорлар бригадасининг бошлиғи М. Ҳакимов меҳнатдаги юксак муваффақиятлари учун Меҳнат Қизил Байроқ, Октябрь Революцияси орденлари билан мукофотланган. Унга 1983 йилги СССР Давлат мукофотининг лауреати деган юксак унвон ҳам насиб этди.

Бригада азаматлари Бутуниттифоқ иқтисод ва тежамкорлик мусобақасида ҳам фаол қатнашяптилар. Йил бошидан буён бригада аъзолари 6 минг сўмликка яқин бинокорлик материаллари тежаб қолдилар. Чўлда мардона меҳнат қилиб, обод посёлкалар бунёд этаётган қурувчилар ўн биринчи беш йиллик учинчи йилини барча техника-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича муддатидан илгари бажариб, келгуси йил учун пухта замин тайёрлаяптилар. Суратда: бригада сардори Мейли Ҳакимов.

Ш. Шаропов фотоси. (ЎзТАГ).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажарганлиги учун республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилади:

Фарғона области — область партия комитетининг секретари Ҳ. У. Умаров, область ижроия комитетининг раиси А. Рустамов, область қишлоқ хўжалиги бошқармасининг бошлиғи А. Исроилов, Госкомсельхозтехника область бирлашмасининг раиси С. Ғафуров, область суғориш системалари бошқармасининг бошлиғи Т. Абдусаломов, қишлоқ хўжалиги ходимлари касаба союзи область комитетининг раиси Т. Тўйчиев, область комсомол комитетининг секретари И. Н. Фозилов.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

22 декабрь куни халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг сессияси бўлиб ўтди. Республика пойтахти маҳаллий Советларининг партия XXVI съезди қарорларини бажариш соҳасидаги, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари талаблари асосида уларнинг фаолиятини такомиллаштириш вазифалари муҳокама қилинди. Шаҳар ижроия комитетининг раиси В. О. Козимов доклад қилди.

(ЎзТАГ).

Республика матбуот маркази хабар қилади

КАТТА МЕҲНАТ ҒАЛАБАСИ

Фарғона области меҳнаткашлари катта меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Улар 21 декабрда пахта тайёрлаш йиллик планини бажардилар. Тайёрлов пунктларига 575 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» жўнатилди. Ҳар гектар экин майдонидан 31 центнердан хирмон кўтарилди. Белгиланган планни ортиғи билан адо этган Бувайда, Ленинград, Ўзбекистон, Киров, Тошлоқ, Ёзёвон ва Бағдод районлари яхши кўрсаткичларга эришдилар. Областнинг барча районларидаги хўжаликлар бу меҳнат ғалабасига салмоқли ҳисса қўшдилар.

Қишлоқ хўжалиги бошқа тармоқларининг меҳнатчилари ҳам йилни муваффақиятли тугалламоқдалар. Ҳозир далаларда ва фермаларда 1983 йил социалистик мажбуриятини бажариш учун қизғин кураш кетмоқда. Ўн биринчи беш йиллик тўртинчи йили топшириқларини бажариш учун мустаҳкам негиз яратиляпти.

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

● ҚОРАКЎЛ РАЙОНИ меҳнаткашлари катта меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Қабул пунктларига 55 минг 350 тонна хом ашё топширилиб, социалистик мажбурият адо этилди. Топширилган «оқ олтин» планда белгиланганидан 2900 тонна, социалистик мажбуриятдагидан эса 300 тонна кўпдир. Бу меҳнат муваффақиятига «Искра», «Октябрь», «Правда» колхозларининг азаматлари салмоқли ҳисса қўшдилар. Ленин ордени кавалерлари Фозил Шаропов, Сайфуддин Шамсиддинов, Андаҳол Муротовалар бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳар гектар ердан 59—61 центнердан хирмон кўтардилар.

● «Социалистик мажбурият бажарилди!» Чуст районидаги «ПАРТИЯ XXII СЪЕЗДИ» СОВХОЗИ пахтакорларининг ғалаба рапорти шундай бошланади. Қабул пунктларига пландаги 5250 тонна ўрнига 5600 тоннадан зиёд дурдона жўнатилди. Назира Эрназарова, Эътибор Қаландарова, Хосият Қирғизбоева каби кўпмингкилограммчи теримчилар 8 тоннадан пахта теришга эришдилар.

● Қабул пунктига 1620 тонна «оқ олтин» топширган Пискент районидаги «ПАРТИЯ XXVI СЪЕЗДИ» СОВХОЗИНИНГ 3-бўлими заршунослари социалистик мажбуриятларини адо этдилар. Ҳар гектар ердан 36 центнердан хом ашё йиғиштириб олинди.

● МОСКВА РАЙОНИ меҳнаткашлари социалистик мажбурият бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар. Ватан омборларига 53 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» жўнатилди. Ҳосилдорлик ўртача 30 центнерни, «Октябрь», Киров номли, «Ленинград», «Ленинизм», «Правда» колхозларида эса 38—40 центнерни ташкил этди. Районда 125 бригада оширилган социалистик мажбурият ҳисобига пахта топширмоқда.

● **БОЙСУН РАЙОНИ ғалаба маррасини эгаллади. Бу ерда ҳар гектар ердан 30 центнердан хирмон кўтарилиб, жами 6 минг тонна «оқ олтин» тайёрланди. Пахта йиғим-терими давом эттириляпти.**

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИГА

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил

22 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

ХОРАЗМ	0,03	108,82
ҚҚАССР	0,06	108,64
САМАРҚАНД	0,10	104,88
ТОШКЕНТ	0,05	104,78
СУРХОНДАРЁ	0,21	104,19
ҚАШҚАДАРЁ	0,12	103,23
БУХОРО	0,15	103,22
НАВОИЙ	0,16	101,99
ФАРҒОНА	0,24	100,13
Наманган	0,13	94,01
Андижон	0,15	93,28
Жиззах	0,06	85,55
Сирдарё	0,06	85,39
Республика бўйича:	0,13	99,65
Шу жумладан ингичка толали пахта:		
СУРХОНДАРЁ	0,32	152,69
НАВОИЙ	—	151,70
ҚАШҚАДАРЁ	0,06	132,21
БУХОРО	0,03	117,13
Наманган	0,28	96,84
Республика бўйича:	0,21	143,73

МЕҲНАТ РАПОРТИ

Янгиер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг коллективи беш йилликнинг учинчи йили планларини муддатидан илгари бажариш учун ўтказилаётган социалистик мусобақада катта муваффақиятга эришди. Йиллик программа муддатидан аввал — 19 декабрь куни бажарилди. Шу давр ичида 14 миллион сўмликдан кўпроқ маҳсулот реализация қилинди, катта ҳажмдаги капитал маблағ ўзлаштирилди, кўплаб металл, цемент, ёғоч-тахта, электр энергияси, газ ва бошқа моддий ресурслар тежалди.

Комбинат беш йилликнинг уч йили планини ҳам уч кун олдин бажарди. Маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш сезиларли даражада ўсиши билан бир қаторда шу вақт ичида меҳнат унумдорлиги 9,6 процент ошди, пландан ташқари 100 минг сўм фойда олинди.

Коллектив эришган ишлаб чиқариш муваффақиятлари комбинат меҳнатчилари учун 36 минг квадрат метр уй-жой қуриш, мактабгача тарбия болалар муассасаларига бўлган талаб-эҳтиёжни тўла қондириш, ўз ёрдамчи хўжалигида сут, тухум, парранда гўшти, асал ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни муваффақиятли ривожлантириш имконини берди.

Комбинат ишчилари, инженерлари ва техниклари йил охиригача планга қўшимча равишда Ўзбекистоннинг қўриқ ерларидаги янги қурилишлар учун зарур бўлган бир неча минг сўмлик буюм ишлаб чиқарадилар. (ЎзТАГ).

ЭНЕРГЕТИКЛАР БАЙРАМИГА БАҒИШЛАБ

Советлар мамлакатининг энергетика кучи планли равишда ошиб бормоқда. Тармоқ ходимлари СССР энергетика программасини амалга оширишда актив иштирок этмоқдалар. Бу программа экономикани ривожланишнинг интенсив ва энергияни тежайдиган йўлига жадал ўтказиш мақсадида уни структура, техника ва ташкилий-хўжалик жиҳатидан қайта қуришга даъват этилган. Энергетиклар кунига бағишланиб 21 декабрь куни Москвада бўлиб ўтган тантанали кечада ана шу ҳақда гапирилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари В. И. Долгих, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, ишлаб чиқариш илғорлари, олимлар, пойтахт жамоатчилигининг вакиллари президиумдан жой оладилар.

СССР энергетика ва электрлаштириш министри П. С. Непорожний доклад қилди.

Тармоқ ходимлари беш йиллик топшириқларини сўзсиз бажариш учун бутун куч, билим ва тажрибамизни сарфлаймиз, деб ваъда бердилар.

(ТАСС).

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

22 декабрь куни Тошкентда ҳукумат мукофотлари тантанали вазиятда топширилди.

«Жамоат тартибини сақлашдаги аъло хизмати учун», «Ёнғинда жасорат кўрсатганлик учун» медаллари, Ўзбекистон ССРнинг фахрий унвонлари берилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар ва кўкракка тақиладиган тегишли нишонлар, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари топширилди.

Мукофотларни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси О. У. Салимов топширди.

(ЎзТАГ).

ЯЙЛОВГА СУВ КЕЛДИ

Туркистон тизма тоғи этакларидан чиқаётган чашмалар суви янги йигирма километр узунликдаги қувур орқали Қўшработ районидаги Киров номли қоракўлчилик совхозининг яйловларига етиб борди. Довонлар орқали ўтган пўлат магистрал ўн беш минг гектар майдондаги яйловларни сув билан таъминлайди. Республика яйлов-мелиоратив қурилиш бирлашмасига қарашли Самарқанд қурилиш-монтаж бошқармасидан Қаҳҳор Омонбоев бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси ана шу Қўшработ сув қувурини қурди.

Шўрчи районидаги хўжаликларнинг тоғ яйловларига ҳам сув етиб келди. Ирригаторлар янги йил арафасида Бойсун тизма тоғи этакларидан бошланган қувурнинг учинчи навбатини қуриб битказдилар.

(ЎзТАГ мухбири).

ТУБ БУРИЛИШ

Улуғ Ватан урушининг энг катта жангларини, кўпгина халқларни фашистлар зулмидан қутқариб қолган Совет Армиясининг халоскорлик миссиясини ўрганиш ва уларнинг тажрибасини умумлаштириш ғоят муҳим тарихий аҳамиятга эгадир. Ҳозирги мураккаб халқаро вазиятда ана шу тажриба совет кишиларини, уларнинг Қуролли Кучларини ҳушёрликка, агрессияни даф этишга доим тайёр бўлиб туришга чорламоқда. Ватаннинг ёш ҳимоячиларини тарбиялаш ва тайёрлаш ишида ҳам шу тажрибанинг роли ғоят каттадир. Иккинчи жаҳон урушида рўй берган туб бурилишнинг қирқ йиллигига бағишланиб, 22 декабрь куни Москвада очилган ҳарбий-илмий конференцияда ана шулар ҳақида гапирилди.

СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари Совет Иттифоқи Маршали С. Л. Соколов кириш нутқида қайд этиб ўтганидек, конференция туб бурилишнинг моҳияти ва характерини янада чуқурроқ кўрсатиб беришга, фашистлар блокини тор-мор этишда ва иккинчи жаҳон урушида ғалабага эришишда СССРнинг ҳал қилувчи роли тўғрисидаги тарихий ҳақиқатни жаҳонда кенг ёйишга кўмаклашиши лозим.

Докладлар ва нутқларда шу нарса таъкидлаб ўтилдики, Улуғ Ватан урушидаги, умуман иккинчи жаҳон урушидаги туб бурилишда ижтимоий система сифатида социализмнинг объектив афзалликлари ҳамда имкониятлари ўзининг мужассам ифодасини топди. Совет халқи ва унинг Қуролли Кучлари фашистлар Германиясига ва унинг гумашталарига қарши курашда Коммунистик партия раҳбарлигида ҳал қилувчи ғалабаларга эришдилар. Ана шу ғалабаларда душманга қарши қуролли кураш раҳбари ва ташкилотчиси сифатида КПССнинг ортиб бораётган роли яна бир бор яққол тасдиқланди.

Урушда туб бурилишга эришишда Совет Иттифоқининг ҳал қилувчи роли аввало шунда ўз ифодасини топдики, Совет — Герман фронтида фашистлар Германияси ва иттифоқчилари кучи ҳамда воситаларининг асосий қисми йўқ қилинди. Умумий ҳарбий вазиятда томонларнинг куч ва воситалари нисбатидаги муқаррар ўзгаришлар қуролли кураш соҳасида туб бурилишнинг асосий якуни бўлди. Бу ўзгаришлар стратегик ташаббус Гитлерга қарши коалиция қўлида узил-кесил сақланиб қолишига олиб келди, фашистлар блокини иккинчи жаҳон урушининг барча майдонларида мудофаага ўтишга мажбур қилди.

1943 йил фронтни душманга қарши курашда барча зарур нарсалар билан таъминлаб турган совет ичкари томонининг иқтисодий жиҳатдан қудратли ўсиш йили бўлиб ҳам қолди. Совет Армиясининг орқа томони ҳам мустаҳкамланди, у ўз зиммасига юклатилган вазифаларни шараф билан бажарди.

Докладларда қуйидагилар қайд этиб ўтилди: Коммунистик партия совет кишиларини, армия ва флот жангчиларини тарих воқеалари ва аввало ҳарбий-тарих воқеалари асосида тарбиялашга жуда катта аҳамият бермоқда. Тарихга мурожаат этиш ватанпарварларни ҳарбий бурчга онгли муносабатда бўлиш, ҳар бир совет кишисини социалистик Ватан тақдири учун шахсан жавобгарлик, қўлга қурол олиб уни ҳимоя қилишга тайёр бўлиб туриш руҳида тарбиялашга ёрдам беради.

(ТАСС).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ИШИМИЗНИНГ САМАРАДОРЛИГИ

БИР ЙИҒИЛИШ ТАЪСИРИ

«Узбекхлопкомаш» заводи 4-цехи яқингинада энг қолоқ участкалар қаторига кирарди. Ишлаб чиқариш плани бажарилмас, меҳнат унумдорлиги эса паст эди. Бугунги кунда мазкур коллектив ишлаб чиқаришни узлуксиз, бир маромда, барқарор ривожлантиришга эришяпти. Ўн ойлик маҳсулот ишлаб чиқариш плани 102 процент ижро этилди. Меҳнат унумдорлигини ошириш суръати 14,4 процентни ташкил этди. Ишчиларнинг ўртача иш ҳақи эса 2,2 процент ўсди. Меҳнат унумдорлиги иш ҳақига нисбатан анча тез суръатлар билан ўсишга эришилди. Бу ўзгаришлар қандай содир бўлди? Қолоқ коллектив социалистик мусобақада байроқдор бўлаётганлигининг омиллари нимада?

Цех партия ташкилотининг йиғилишида КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қароридан келиб чиқадиган вазифалар атрофлича муҳокама қилинганини кўпчилик ҳали унутгани йўқ. Ўша йиғилишда коммунистлар коллективни қолоқликдан чиқариш масаласини кескин тарзда ўртага қўйишди. Меҳнат унумдорлиги ва маҳсулот сифатини ошириш, кам вақт сарфлаб, кўп маҳсулот ишлаб чиқариш, ҳар бир грамм металлни кўз қорачиғидай асраш ва тежаш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор усулларини амалда қўллаш ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг муҳим резервлари эканлиги кўрсатиб ўтилди. Цех раҳбарлари иш услубидаги камчиликлар қаттиқ танқид қилинди. Йиғилиш қатнашчилари асосий эътиборни хизмат бурчини ҳалол бажармайдиган, куч-ғайратларини тўла сарфламайдиган, бракка йўл қўйган, масъулиятни чуқур ҳис этмайдиган коммунистларга нисбатан талабчанликни ошириш зарурлигига қаратдилар.

Партия ташкилоти йиғилишда коммунистлар томонидан билдирилган таклиф ва танқидий фикр-мулоҳазаларни бажаришга киришди.

Баобрў коммунист Н. Волошин орадан кўп ўтмай цех бошлиғи қилиб тайинланди. У биринчи кунданоқ бригадирлар кенгашини ўтказиб, уларнинг ҳар қайсисига конкрет топшириқ берди. Тажрибали ишчилар билан суҳбатлашди. Партия ташкилоти секретари билан маслаҳатлашиб, энг қийин участкаларга коммунистларни конкрет бириктиб қўйди. Тез орада янги раҳбар атрофида ишчан, аҳил ва уюшқоқ коллектив қарор топа бошлади.

Меҳнат интизомининг ҳар қандай бузилиши, прогулчилик, ишга кечикиш, ўз касбига лоқайд муносабатда бўлиш қаттиқ назорат остига олинди. Ҳар кимнинг ишлаб чиқаришга қўшган ҳиссасига қараб ҳақ тўлаш йўлга қўйилди. Меҳнат интизомини бузувчиларга нисбатан баъзи бир ташкилий чоралар кўрилди.

Коммунистлар иш вақтидан самарали фойдаланиш ташаббускорлари бўлдилар. Кам вақт сарфлаб, кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш ҳамманинг бурчига айланди. Хом ашё, материаллардан тежаб-тергаб фойдаланишга эришиш мақсадида ойида бир марта «Хом ашёдан фойдаланиш куни» ўтказиладиган бўлди. Металлни тежаб қолиш кўрсаткичи социалистик мусобақа шартларига киритилди. Ушбу масалалар партия йиғилишларида мунтазам кўриб чиқиладиган бўлди.

Сифат бажариладиган ишнинг баҳосини ифодаловчи кўзгудир. Маҳсулот сифати қанчалик юқори бўлса, хом ашё ҳам шунчалик кам сарфланади. Токарь Олим Мирзақуловнинг нуқсонсиз маҳсулот ишлаб чиқариш борасидаги тажрибаси барча бригадаларда ўрганиб чиқилди. Сифат комиссиясининг роли ошди. Брак маҳсулот ишлаб чиқарган бригадалар рағбатлантиришдан маҳрум этилди. Ҳар ойда бир марта «Сифат куни»ни ўтказиш анъана бўлиб қолди. Бу ишлар ўз самарасини беряпти. Цехда тайёрланган маҳсулотларнинг 96 проценти энг яхши кўрсаткичда топширилмпти.

Коммунист А. Калидшин ва И. Пономарев кўпстаночилик ҳаракати ташаббускорлари бўлдилар. Партия ташкилоти бу илғор тажрибани оммалаштирди. Ҳозир кўплаб ишчилар нормадагига қараганда 3-4 та кўп станокни бошқармоқдалар. Бу эса ишчилар сонини оширмасдан туриб, маҳсулот ҳажмини кенгайтиришга ёрдам беряпти.

Партия ташкилоти социалистик мусобақага раҳбарлик услубини ҳам ўзгартирди. Илгарилари мусобақа натижалари кўпроқ ишлаб чиқариш кўрсаткичига қараб белгиланарди. Коммунистлар хом ашё ва материалларни тежаш, иш вақтидан фойдаланиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантириш усуллари, маҳсулот сифати, интизом, маиший хизмат, ғоявий-сиёсий тарбия даражаси, меҳнат унумдорлиги, фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш каби омилларни ҳам мусобақа шартига киритиш зарурлигини айтдилар. Партия йиғилишларида мусобақадош коллективларнинг иш натижалари қиёсланиб, илғор коллективларнинг қайси резервлар ҳисобига олдинги маррада бораётганлиги очиб бериладиган бўлди.

Меҳнат унумдорлигини ошириш, аввало, одамларнинг ишга қандай муносабатда бўлишларига, сиёсий-тарбиявий ишларнинг самарасига боғлиқдир. Ишчиларни ўз меҳнатидан завқланиш руҳида тарбияламасдан, онгли меҳнат интизомини вужудга келтирмасдан, шахсий манфаатни коллектив манфаатлари билан уйғунлаштирмасдан туриб, ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш, юксак пировард натижага эришиш мумкин эмас.

— Тарбиявий ишларда, — дейди цех партия ташкилотининг секретари В. Ткачов, — сўз билан иш бирлигига эришиш муҳимдир. Ахир ўзингиз ўйлаб кўринг: хом ашёни тежаш тўғрисида гапирсак-да, лекин кўз ўнгимизда у исроф бўлиб турса, у ҳолда сўзимизнинг таъсир кучи қолдими? Йиғилишда сифат ҳақида тўлқинланиб гапирсагу, аммо цехда брак маҳсулот ишлаб чиқаришга йўл қўйилаётган бўлса, у ҳолда ишчиларни сўзимизга ишонтира оламизми? Ҳозир ҳамма жойда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳақида сўз юритиляпти. Аммо ҳар қандай жозибали сўз ҳам, агар у амалда ўз ифодасини топмаётган бўлса, нишонга бориб тегмаслиги табиийдир. Шунинг учун партия ташкилоти сўз билан иш бирлигини таъминлашга алоҳида аҳамият беряпти. Пропагандист ва агитаторларимиз ҳам қуруқ факт ва рақамларга эмас, балки жонли мисолларга суянган ҳолда машғулот ўтказмоқдалар. Кўргазмали агитация мазмунига ҳам ўзгартиш киритилди. Умумий, ҳеч нарсага даъват этмайдиган шиорлар ўрнини амалий ишга чорловчи чақириқлар ва плакатлар эгаллаяпти. Иқтисодий ўқув системасида меҳнат унумдорлиги, иш сифатини ошириш йўллари, тежамкорлик масалалари, ички резервлардан фойдаланиш борасида сўз юритиляпти.

Коммунист Т. Игумнов ягона наряд асосида ишлаш ташаббуси билан чиқди. Партия ташкилоти бу яхши таклифни қўллаб-қувватлади ва уни оммалаштиришга киришди. Янги усулда ишлаш яхши самара берди. Бригада пудратига ўтган коллективларда маҳсулот ишлаб чиқариш одатдагига нисбатан ўн процент, меҳнат унумдорлиги эса 3 процент юқори бўлди. Янги метод асосида ишлаётган бригадалар аъзоларининг меҳнатига баҳо беришда уларнинг айрим иш жараёнларини бажаришлари эмас, балки пировард натижалар асос қилиб олинган, меҳнатга ҳақ тўлаш даражаси тайёрланган маҳсулотнинг миқдори ва сифатига боғлиқ қилиб қўйилган.

Ишнинг бу усулда ташкил этилиши цехнинг маҳсулот ишлаб чиқаришдан иборат умумий вазифалари билан ишчиларнинг шахсий манфаатларини уйғунлаштиради, ишлаб чиқаришни бошқаришда бригада коллективининг ҳуқуқи кенгаяди. Пудрат усули ишчиларда коллективчилик туйғусини қарор топтиряпти, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашга, ишчиларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашга ёрдам беряпти.

Ягона наряд асосида ишлаш ишчиларнинг турдош касбларни эгаллашларига, хизмат кўрсатиш зоналарини кенгайтиришларига қўл келяпти. Бу эса ўз навбатида узрли сабабларга кўра ишга келмаган ишчининг ўрнини билдирмасликка имконият яратяпти. Чунончи, шу методда ишлаётган бригадаларда ҳар бир ишчининг ўртача иш ҳақи бошқа бригадаларга қараганда 20 процент кўпайди.

Пудрат усулига оммавий ўтиш фақат иқтисодий жараён бўлиб қолмай, балки у социал, ахлоқий жараён ҳамдир. У ишга янгича муносабатни тарбиялаяпти. Ишчи Александр Громовой илгари ишга ичиб келар, кўп прогул қиларди. Коммунист Н. Игумнов уни тарбиялашни зиммасига олди. Кўпчилик Александрнинг янги бригадада ишлаб кетишига ишонмаган эди. Аммо коллективдаги соғлом муҳит, ҳар бир ишчининг ўз ўртоғини тарбиялашга астойдил ҳаракат қилиши туфайли А. Громовой ишга муносабатини ўзгартирди.

Пудрат усулида ишлаш ўз-ўзидан амалга ошмайди, албатта. Янги шароитда ишчиларни техникавий ва иқтисодий жиҳатдан ўқитишнинг, кадрларни тайёрлаш ва улар малакасини янада оширишнинг роли бекиёсдир. Шу боисдан ҳам партия ташкилоти кадрлар тарбиясига катта эътибор беряпти. Шундай бригадалар ташкил этилаётганда уларнинг составига тажрибали ишчилар билан бирга ёшларни ҳам киритишга ҳаракат қилиняпти. Ҳали тажриба орттирмаган ёшлар мураббийларга бириктиб қўйилган. Улар ўқишлари ва малакасини оширишлари учун шарт-шароит муҳайё этилган. Цех партия ташкилоти қошида ташкил этилган мураббийлар Совети бу ишни йўналтириб турибди. Цехнинг донгдор ишчилари, кўп йиллик ҳаётий тажрибага эга бўлган кишилар Советнинг аъзоларидир. Мураббийлар муносиб ўринбосарлар тайёрлаш учун бутун кучни, қалб қўрини сарфламоқдалар.

Цех партия ташкилотининг яқинда бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишида таъкидланганидек, бу ерда ҳали меҳнат унумдорлигини ошириш учун барча резервлардан тўла фойдаланиляпти деб бўлмайди. Ҳали ҳам қўл учида ишловчилар, ишга кечикиб келувчилар йўқ эмас. Партия ташкилотининг бутун эътибори меҳнат унумдорлигини ошириш учун мавжуд барча резервларни ишга солишга ва шу йўл билан ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилини муваффақиятли якунлашга қаратилгандир.

С. ЭРМАТОВ,
Тошкент Олий партия мактабининг тингловчиси.

МАҲСУЛОТ СИФАТИ — АСОСИЙ МЕЗОН

Тошкент халқ хўжалик институти, Савдо, Мева-сабзавот хўжалиги, Тайёрлов министрликлари ва республика савдо илмий-техника жамияти 23—24 декабрда «Халқ истеъмол моллари сифатини ошириш ва хилларини кенгайтириш муаммолари» мавзуида конференция ўтказадилар. Конференцияда халқ истеъмол моллари сифатини яхшилаш ва хилларини кенгайтириш йўллари, халқ истеъмол моллари савдосини ташкил этишни такомиллаштириш, саноат ва савдо корхоналарининг ўзаро муносабатларини уйғунлаштириш масалалари муҳокама қилинади.

Халқ истеъмол моллари сифатини яхшилаш ва хилларини кенгайтириш ҳозирги кунда партия иқтисодий сиёсатининг муҳим вазифаларидан биридир.

Республикамизда бу соҳада муайян ишлар қилинди. Ҳозирги кунда 1126 саноат корхонаси, 1,5 минг колхоз ва совхозларда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарилмоқда. Уларнинг 2 мингдан ортиқ хилдагиси давлат Сифат белгиси билан чиқарилмоқда. «Янгилик» белгиси қўйилган буюмлар ишлаб чиқариш кўпаймоқда.

Лекин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленуми ҳақли равишда таъкидланганидек, ҳали бу соҳада кўпгина ишлар қилиш керак. Аҳолининг халқ истеъмол молларига талаби тўла қондирилаётгани йўқ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети халқ истеъмол моллари сифатини яхшилашга катта эътибор бериб, Халқлар Дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги институти ва қатор министрликлар билан ҳамкорликда халқ истеъмол моллари сифатини яхшилаш ва хилларини кенгайтириш масалаларига бағишланган алоҳида конференция ўтказишни тавсия этди.

Конференцияда халқ истеъмол моллари билан савдо қилишни ташкил этишни такомиллаштириш масалаларига, етарли хом ашё ресурсига эга бўлган республика мева-сабзавот хўжалиги ишига эътибор берилади. Чунки, республикамизда етарли хом ашё ресурслари бўлишига қарамасдан, истеъмолчиларга сабзавот консервалари, компотлар, мураббоалар ва бошқа хил маҳсулотлар етарли миқдорда етказиб берилмаётир. Балиқчилик хўжаликларида ҳам кўл-ҳовузлар қувватидан қониқарли фойдаланилмасдан келяпти. Маҳаллий хом ашё ва материаллардан самарали фойдаланиш масаласи конференцияда кенг муҳокама қилинади. Кўпгина министрликлар, идоралар ва корхоналар чиқиндилардан фойдаланишда ташаббус кўрсатмоқдалар. Бу, халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини бермоқда. Шу билан бирга, истеъмол товарлари ишлаб чиқариш учун қўшимча резерв ва имкониятларни қидириб топиш ва уларни ишлаб чиқаришга дадил жорий этиш зарур.

Маҳсулот сифатини яхшилай бориш конференциядаги асосий масалалардан бўлади. Бу, бежиз эмас, албатта.

Текширишлар шуни кўрсатадики, республикамиз савдо ташкилотлари ҳар йили кўпгина маҳсулотларнинг сортини пасайтириб, уларни тузатиш учун корхоналарга қайтариб юбормоқдалар.

Бухоро ва Хоразм тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаларининг маҳсулотлари сифати паст. Улар ишлаб чиқараётган товарларнинг маълум қисми савдо ташкилотлари томонидан брак қилинмоқда. Шу боисдан Тошкентдаги 2-пойабзал фабрикаси, Гулистондаги тикувчилик фабрикаси ва бошқа қатор корхоналарда нормадагидан кўпроқ маҳсулотлар тўпланиб қолмоқда.

Биз замонавий, юқори сифатли молларга бўлган харидорлар талабини ҳамон қондира олмаётирмиз. Чунончи, кўпгина тайёр кийимлар талабга жавоб бермайди. Юқори сифатли замонавий тайёр кийимлар умумий ишлаб чиқариш ҳажмининг жуда оз қисмини ташкил этмоқда. Айниқса, республикамиз магазинларида ип газламадан тайёрланган болалар кийимларини, шунингдек, пойабзалларни топиш қийин.

Тошкентдаги В. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқарадиган ихтисослашган участка ташкил этилган. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг баъзилари давлат Сифат белгисига эга. Лекин текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, бу корхона ишлаб чиқараётган айрим маҳсулотлар стандарт ва эталон талабларига жавоб бермайди. Чунончи, Сифат белгисига эга бўлган болалар аравачаларининг бир неча туркуми брак қилинди. Бунга техника назоратининг сустлиги, технология жараёнларига риоя қилинмаганлиги сабаб бўлди. Натижада минглаб аравачалар ўз харидорларига бориб етмади. Бундай маҳсулотларни етказиб берган корхона эса катта миқдорда жарима тўлади.

Нима учун баъзи корхоналар сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқармоқда? Нима учун магазин пештахталарида сифатсиз моллар пайдо бўлмоқда? Ана шу масалаларни атрофлича муҳокама қилиш бўлажак конференциянинг асосий масаласидир.

Н. БЕЛИЙ,
А. БАҲРОМОВ.

ВСРНИНГ МУКОФОТИ ТОПШИРИЛДИ

21 декабрь куни ВСРнинг СССРдаги элчиси Динь Ньо Лием ВСР Давлат Кенгашининг топширувига биноан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устиновга Хо Ши Мин орденини топширди. Д. Ф. Устинов Совет—Вьетнам дўстлигини ривожлантиришга, Вьетнам Халқ армиясини мустаҳкамлашга қўшган катта ҳиссаси учун шу мукофотга сазовор бўлди.

Динь Ньо Лием Д. Ф. Устиновни мукофот билан самимий табриклади ҳамда унинг масъулиятли ишига янгидан янги муваффақиятлар тилади.

Д. Ф. Устинов жавоб нутқида бу мукофотни совет халқи ва Совет Қуролли Кучлари интернационал хизматлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси Ю. В. Андропов бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Совет давлатининг СССР ва ВСР, уларнинг халқлари ва армиялари ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни мустаҳкамлашдаги буюк роли эътирофи деб баҳолади. У ВКП Марказий Комитети билан ВСР Давлат Кенгашига чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирди. (ТАСС).

КАПИТАЛ РЕМОНТСИЗ

▲ Навоий автобус-таксомотор паркидаги иккита «Икарус» машинасининг кузовларида 700.000 рақами пайдо бўлди. Бу машиналар капитал ремонтсиз шунча йўлни — Венгрия автомобилсозларининг кафолат беришича, 200 минг километр кўп йўлни босиб ўтди. Бу йўллар эса жазирама Қизилқум чўлидаги йўллар эди. Машиналар чидамлилигининг «сири» шу техникани бошқариш ишониб топширилган ҳайдовчилардан А. Бобоев ва С. Шералиевнинг юксак маҳоратидадир. Улар техникага пухта қараб, уни ўз вақтида кўрикдан ўтказадилар ва профилактика қиладилар. Навоий, Самарқанд, Бухоро, Марғилон шаҳарлари ўртасида қатнаётган автобусларнинг энг мақбул иш режимига риоя этиш — автомобиль корхонасига талайгина бензин ва эҳтиёт қисмларни тежаб қолиш имконини бермоқда.

«Молния-3» учирилади

Олис телефон-телеграф радиоалоқа системаси ишлатилишини, СССР Марказий телевидениеси программаларининг «Орбита» ва халқаро ҳамкорлик тармоғи пунктларига юборишини таъминлаш мақсадида 1983 йил 21 декабрь куни Совет Иттифоқида навбатдаги алоқа йўлдоши «Молния-3» учирилди.

«Молния-3» йўлдоши орқали алоқа сеансларн белгиланган программаларга мувофиқ ўтказиб турилади. (ТАСС).

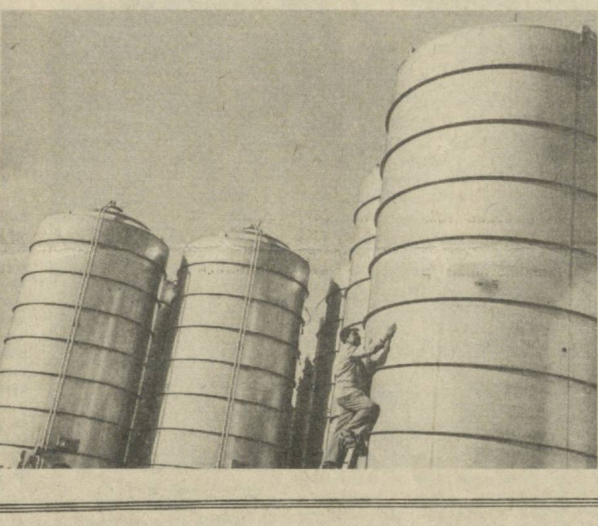

Янгийўл консерва заводи коллективи бу йил камида 75 миллион банка консерва ишлаб чиқариш учун социалистик мусобақани авж олдирмоқда. Корхона ҳозир 20 хилдан ортиқ маҳсулот тайёрламоқда. Улар орасида мева қиёми, турли-туман компотлар, мева-сабзавот шарбатлари бор. Яқингинада янги технология қурилмаси ишга тушди. У узум шарбати ишлаб чиқариш ва сақлашга мўлжалланган. Суратларда: корхонанинг лаборанти В. Менинаҳмедова (чапда) узоқ муддат сақланадиган консерва томатларининг ҳолатини кўздан кечираётган пайт. Ўнгдаги суратда: узум шарбати тайёрлайдиган янги технология ускунасининг умумий кўриниши.

В. Сироткин фотолари.

КАРЛ МАРКСНИНГ ИЛМИЙ БИОГРАФИЯСИ

Биз шундай бир ажойиб даврда яшамоқдамизки, бу давр В. И. Ленин башорат қилганидек, Карл Маркс таълимотига энг зўр тантана келтирди.

Маркснинг энг улуғ хизмати шундан иборатки, у жамият ривожининг объектив қонунларини кашф этди, капитализмга қарши кураш ва унинг устидан ғалаба қозониш илмини, янги, социалистик тузумни бунёд этиш илмини яратди, жаҳон тарихининг боришини материалистик тушунтириб берди, бирдан-бир илмий сиёсий иқтисодни яратди, жамият бунёдкори — ишчилар синфининг тарихий бурчини асослаб кўрсатди, табиат ва жамиятни тадқиқ этишнинг тамомила илмий, диалектик-материалистик методини ишлаб чиқди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «Карл Маркс таълимоти ва СССРда социалистик қурилишнинг баъзи масалалари» номли мақоласида таъкидланганидек, **«Маркснинг бағоят улкан фаолиятида буюк олимнинг меҳнати биринчи марта омма революцион ҳаракати доҳийси ва ташкилотчисининг фидокорона кураши практикаси билан бир бутун бўлиб қўшилиб кетди... Диалектик ва тарихий материализмнинг, сиёсий иқтисод, илмий коммунизм назариясининг узвий бир бутунлигидан иборат Маркс таълимоти дунёқарашдаги чинакам революция бўлди ҳамда айни чоқда, ғоят чуқур социал революциялар йўлини чароғон этди».**

Карл Маркснинг жўшқин ҳаёти ва фаолияти — энг олий даражадаги илмийлик, революцион илҳом ва инсонийлик намунаси сифатида тарихдаги буюк шахслар орасида алоҳида ўрин эгаллайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг таржима сектори коллективи таржима қилган «Карл Маркс. Биография» китоби (Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти, 1983 йил) гениал мутафаккир, улуғ революционер ва ажойиб инсон Карл Маркснинг ана шу ёрқин ва машаққатли ҳаётига бағишлангандир.

К. Маркснинг илмий ҳамда революцион фаолияти ушбу китобда йилма-йил чуқур илмий асосда батафсил ёритилган. Биринчи бобларда Маркснинг болалик ва йигитлик чоғлари, дастлабки илмий ишлари, пролетар дунёқараши асосларини ишлаб чиқиш борасидаги дастлабки уринишлари, тарихни илк бор материалистик тушунишга асос солган «Фейербах тўғрисида тезислар» ва «Немис идеологияси» (Энгельс билан ҳамкорликда) асарларининг ёзилиш тарихи ҳақида сўз боради.

Шундан сўнгги даврда Карл Маркс ўз дўсти ва сафдоши Фридрих Энгельс билан ҳамкорликда илк пролетар партияси — Коммунистлар Союзини тузиш учун курашни бошлаб юборади. Улар ҳамкорликда ёзган «Коммунистик партия Манифести»да халқаро ишчилар ҳаракатининг мақсади, назарий негизи ҳамда программаси эълон этилди. Манифест: «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган оташин шиор билан тугалланган эди. Биографиянинг тўртинчи боби шулар ҳақида ҳикоя қилади.

1848—1849 йилларда Европа мамлакатларида бирин-кетин революциялар бошланиб кетди. Бу даврда Парижга кўчиб келган Маркс революцияда демократик ҳаракатнинг пролетар қанотида туриб, буржуа-демократик революциясини ниҳоясига етказиш, демократик кучлар бирлиги учун, контрреволюциянинг илғор-инқилобий кучларга қарши ҳужумини даф қилиш учун куч-ғайратини аямайди, оммавий пролетар партиясини тузиш соҳасидаги амалий ишларга шахсан бошчилик қилади.

Кейин Лондонда муҳожирлик йиллари бошланади. Карл Маркс бу даврда «Францияда синфий кураш», «Луи Бонапартнинг ўн саккизинчи брюмери» сингари асарларида Европани кучли ларзага солган революцияларнинг ўткир сабоқларини умумлаштиради. Коммунистлар Союзи тарқатиб юборилгач эса, марксистик партия тузиш учун курашнинг янги формаларини излайди. Китобнинг бешинчи ҳамда олтинчи боблари худди шу даврдан баҳс этади.

Навбатдаги боб Маркснинг реакция йилларидаги машаққатли ҳаётига бағишланган. У Ф. Энгельс билан бирга пролетар революционерларини навбатдаги синфий жангларга тайёрлаб бориш, хусусан, немис ишчилари орасида революцион анъаналарни сақлаб қолиш учун курашади, қитъадаги реакцион тузумларнинг халққа қарши қаратилган ички ҳамда ташқи мустамлакачилик сиёсатини кескин танқид қилади.

Айни вақтда, у сиёсий иқтисоднинг энг муҳим асосий масалалари юзасидан талай тадқиқотлар яратади. жумладан «Сиёсий иқтисод танқидига доир» асарининг биринчи китобини ёзадики, мазкур тадқиқотлар марксча сиёсий иқтисоднинг шаклланишида ҳал қилувчи босқич бўлди.

Бу пайтга келиб Европа ва Америкада демократик ҳамда ишчилар ҳаракати янгидан юксала бошланаётган, жумладан, Италияни революцион йўл билан бирлаштириш ҳаракати, АҚШда гражданлар уруши, Польша қўзғолони авж олаётган эди. Маркс ана шу тарихий воқеаларга мурожаат этиб, уларнинг моҳияти ҳамда мақсадларини илмий асосда ёритувчи қатор асарлар ёзди, бу воқеаларга пролетар синфи манфаатлари нуқтаи назаридан баҳо берди. Тўққизинчи боб ана шулар тўғрисида ҳикоя қилади.

«Капитал» — бу бизнинг шамширимиз, қалқонимиз, ҳужум ва ҳимоя қуролимиздир», — деган эди немис революцион ҳаракатининг ветерани И. Ф. Беккер. Таржимаи ҳолнинг ўнинчи боби Маркс шоҳ асарининг ёзилиши, босмага тайёрланиши ҳамда чоп этилиши тарихини, асарнинг умуммиллий аҳамиятини атрофлича ёритади. Даҳо қаламига мансуб бу китоб, Маркснинг ўз сўзи билан айтганда, у «соғлиғини, ҳаётдаги бахтини ва оиласини қурбон қилган» китобдир. Бу улкан китобга оладиган гонорари ёрдамида Маркс ўзининг моддий аҳволини яхшилашни, қарзларини узишни ва уйга у-бу нарса сотиб олишни мўлжаллаган эди. Лекин, Маркснинг ўзи аския қилиб айтганидек, гонорар шу қадар оз эдики, ҳатто китобни ёзиш вақтида чекилган тамаки ҳақига ҳам етмаган эди.

Карл Маркс тинимсиз ташкилотчилик фаолиятининг чўққиси Биринчи Интернационалнинг тузилиши бўлди. Европа пролетариатининг бу йирик халқаро марксистик уюшмасини ташкил этишда Маркс билан Энгельс асосий роль ўйнадилар, унинг доҳийси, илҳомчи раҳбари, назарий асосчиси бўлдилар. Ўн биринчи боб шулар тўғрисида китобхонга кенг маълумот беради.

Париж Коммунасига бағишланган бобда жаҳон пролетариати курашининг янги даврини бошлаб берган ана шу ғоят муҳим тарихий воқеанинг туб илдизлари, унга Карл Маркс ва сафдошларининг муносабати чуқур ёритилган. Маркс ва Энгельс 1871 йил 18 март революциясининг раҳбарлари билан дарҳол алоқа ўрнатиб, улар билан бирдамликларини изҳор этдилар, уларга тегишли муҳим йўл-йўриқларни бериб турдилар, қитъадаги бошқа мамлакатлар ишчилар синфининг Париж Коммунасига мададини қўллаб-қувватладилар. Кейинчалик Карл Маркс Коммуна фаолиятини ҳар тарафлама таҳлил этиб, ўзининг машҳур асари — «Францияда гражданлар уруши»ни ёзади.

Шундан кейинги даврда ҳам пролетариат доҳийси Интернационалга бевосита раҳбарлик қилиб, пролетариат синфий кураши йўлидаги хилма-хил душман оқимлар — бакунинчи-анархистларга, реформистлар ва сектантларга қарши, Интернационал ғоявий бойлигининг софлиги учун сабот билан курашди, ишчилар ҳаракати назарияси ва тактикасини янада ривожлантирди, Европанинг қатор йирик мамлакатларида пролетар партияларини вужудга келтириш ҳамда мустаҳкамлаш учун курашди, ана шу ҳаракатга ғоявий раҳбарлик қилди. У айниқса Россияда революция бўлишини орзиқиб кутди, рус революционерларининг самодержавиега қарши курашдаги ҳар бир ютуғини муносиб баҳолади, уларнинг маслаҳатгўйи ва дўстига айланди. Кейинги уч боб К. Маркснинг энг сўнгги даврдаги ана шу улкан фаолиятини акс эттиради.

Охирги боб эса марксизмнинг тарихий тақдири масаласига бағишлангандир. Октябрь социалистик революцияси, деб таъкидланади китобда, марксизм-ленинизмнинг энг буюк тантанасидир. **«Ленин ва у яратган большевиклар партияси дунёнинг социал-сиёсий қиёфасини тубдан ўзгартириб юборган биринчи ғолибона социалистик революцияга бошчилик қилдилар,** — деди ўртоқ Ю. В. Андропов. — **Бу билан янги давр — ишчилар синфи, халқ оммасининг улкан зафарлари ва тарихий ғалабалари даври бошланди. Бу билан Маркс яратган илмий социализм янги жамият қураётган миллион-миллион меҳнаткашларнинг жонли практикаси билан бир бўлиб қўшилиб кетди».**

Илмий коммунизм асосчиси Маркснинг таржимаи ҳолини яратиш бобида унинг гениал сафдошлари Ф. Энгельс ва В. И. Лениннинг хизматлари буюкдир. Улар Маркс тўғрисида, унинг таржимаи ҳолига оид қатор ажойиб очерклар, мақолалар ёзиб, Маркснинг бутун ҳаётига доир асосий даврларнигина эмас, шу билан бирга унинг таълимотининг моҳиятини жуда чуқур ва оммабоп қилиб, классик тарзда ёритдилар.

Кейинчалик Ф. Меринг, О. Корню ва бошқалар ёзган, шунингдек Германия Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти ходимлари тайёрлаган Маркс биографияси ва шунга оид асарлар, монографиялар босилиб чиқиб, жуда тез тарқалиб кетди.

Эндиликда КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти томонидан яратилган «Карл Маркс. Биография» китоби (унинг биринчи нашри 1968, иккинчи нашри 1973 йилда чоп этилган) ўзбек китобхонларининг ҳам мулкига айланди.

Маркснинг ушбу таржимаи ҳолига, аввало, марксизм асосчиларининг доҳиёна асарлари ва хатлари, жумладан, умуман биринчи марта илмий муомалага киритилган муҳим ҳужжатлар, эълон қилинмаган кўпгина асарлари ва қайдлари, Маркснинг оила аъзоларига доир материаллар, Энгельснинг қўлёзмалари, шунингдек кўпдан кўп ёзишмалар ва ҳоказолар асосий манба бўлиб хизмат қилган.

Китобнинг ҳар бир бобида Маркс замондошларининг хотираларидан жуда кенг фойдаланилганлиги китобни янада қизиқарли қилган, бу ёдномалар орқали китобхон Маркс шахсиятининг жамики ёрқин қирралари тўғрисида етарли маълумот олади, унинг кўз ўнгида жонли Маркснинг мукаммал образи пайдо бўлади. Таржимаи ҳол Маркснинг ҳаёт йўли ҳамда ижодини акс эттирувчи ўнлаб суратлар билан безатилгандир.

Хуллас, Маркснинг доимо барҳаёт ва динамик равишда ривожланиб борувчи назарияси, нисбий тинч ривожланиш йилларида ҳам, шиддатли революция ларзалари даврида ҳам ҳаётий синовдан ўтиб, капитализм ишлаб чиқариш усулида юз бераётган инқирозларни тубдан очиб ташлади ва унинг асосига қақшатқич зарба берди. Шунинг билан бирга бу муқаддас таълимот ҳозирги кунда социалистик ва коммунистик қурилиш жараёнларини, янги жамиятнинг шаклланиши ва ривожланиш қонуниятларини тушунишда ҳам коммунистик ҳаракатнинг асосий қуроли бўлиб хизмат қилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг асоси — илмий, марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш — идеология ходимлари олдида турган доимий вазифа эканлиги яна бир карра таъкидланган. Карл Маркснинг янги илмий биографияси ана шу муҳим вазифани амалга оширишда муносиб қўлланма бўла олади.

И. ИСКАНДАРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, иқтисод фанлари доктори, профессор.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

САЛОМАТЛИК МАНБАИ

Инсон ҳаёти ташқи муҳит билан чамбарчас боғланган. Унинг соғлом камол топиши учун табиатнинг асосий компонентлари — сув, ҳаво, ернинг яшил қоплами муайян ҳолатда сақланиши зарур. Бу омиллар ўзаро боғлиқ, ҳавонинг ҳолати сув тозалигига, ҳароратига, сув ўтларининг унумдорлигига таъсир этади. Айтайлик, океан ва денгиздаги сув ўтлари ҳаво кислородининг учдан икки қисмини, планета органик моддасининг учдан бирини ҳосил қилади. Сувнинг қадр-қиммати, шифобахш хоссалари эса кўп таърифланган. Сув — ҳаётнинг ўзи, сув бор ерда ҳаёт бор. Ер юзида яшовчи кишилар бир йил давомида етти миллиард кубометр ичимлик сув истеъмол қиладилар. Табиатнинг ўзини ўзи тозалаш, сақлаш, тиклаш хусусияти, барча компонентлар орасида энг мукобил муносабатни таъмин қиладиган қудратли кучи бор.

Тараққиётнинг узоқ йиллик тарихи даврида табиат ўз кучи билан инсониятнинг зарарли таъсирини бартараф қилиб, компонентлари орасидаги мувозанатни сақлаб келган. Табиат билан жамият ўртасидаги бу уйғунлик ҳануз давом этиб келади. Аммо ер юзи аҳолисининг тобора кўпайиши, ортиб бораётган ижтимоий эҳтиёжларни таъминлаш учун ишлаб чиқаришнинг кенгайиши ва техника тараққиёти одамларнинг табиатга муносабатини тубдан ўзгартириб юборди.

Фан-техника берган имкониятлардан фойдаланиб, одамлар ер усти ва ер ости бойликларини жадал эксплуатация қила бошладилар, ўрмонларни кесиб, ботқоқликларни қуритиб экин майдонларини кенгайтирдилар, янги шаҳарлар, саноат марказлари бунёд этдилар. Йирик техник лойиҳаларни амалга ошириб, табиатда янги маданий ландшафтлар барпо қилдилар. Аммо моддий ишлаб чиқариш Маркс айтганидай, атроф-муҳитни фақат ижобий томонгагина ўзгартирмайди. Табиатга бўлган антропоген таъсир, одам ҳаракатга келтирадиган реаллик кейинги даврда юз берган чуқур салбий ўзгаришларнинг асосий манбаи бўлиб қолди.

Капиталистик тузум ҳукмронлиги, табиатга фақат бойиш, қўшимча қиймат олиш манбаи сифатида муносабатда бўлиш унинг минерал ва биологик ресурсларининг тез вақт ичида камайишига, табиатда аввалдан мавжуд бўлган муносабатларнинг бузилишига, ташқи муҳитнинг ифлосланишига олиб келди. Саноатнинг тез ва кенг кўламда ривожланиши аввало сув ва атмосферанинг ифлосланишига сабаб бўлди, соғлом ҳаётнинг биринчи гарови — ҳавонинг мусаффолиги, сувнинг тиниқлигига путур етди. Ҳавода ёт, зарарли газлар, айниқса сульфид ангидриди, азот оксидлари, ҳар хил оғир металлар — қўрғошин, симоб, кадмий, мис, никель заррачалари тутадиган аэрозоллар, вируслар, микроорганизмлар, биологик актив моддалар, чанг-тўзон тўпланди.

Бахтга қарши, одамлар ўз фаолиятлари «маҳсули» бўлмиш ташқи муҳитда пайдо бўлган бундай ўзгаришларнинг зарарли оқибатларини анча кеч пайқадилар. Бу орада табиат ресурслари анча камайди, кўпгина ўрмонлар кесилиб, гўзал ландшафтлар ўрнига кўримсиз манзаралар пайдо бўлди, ҳайвонот ва ўсимликлар дунёсидан юзлаб турлар бутунлай йўқолиб кетди. Юксак тараққий этган капиталистик мамлакатларда, АҚШ, Ғарбий Европадаги бир қанча капиталистик давлатларда, Япония, Канаданинг маълум территорияларида атроф-муҳитнинг ифлосланиши барча жонли организмларга, инсонлар соғлиғига ва ҳатто ҳаётига ҳам хавф туғдирадиган даражага етди. Бир қатор шаҳарлар осмонини чанг, зарарли газлар, тутун, туман аралашмасидан иборат сариқ-қўнғир баҳайбат булут — смог қоплаб, қуёш нури ўтиши камайди. Океан ва денгиз қирғоқлари, кўл ва дарё сувлари нефть маҳсулотлари ва бошқа чиқиндилар билан ифлосланди.

Урбанизация натижасида одамлар табиий муҳитдан узоқлашди. Саноати ривожланган кўпгина шаҳарларда аҳоли тутун, чанг, зарарли газлар билан тўйинган атмосферада нафас олиб, ер ва сув ифлосланган, шовқин, вибрация таъсири кучайган шароитда яшашга мажбур. Инсон ҳаёти давомида ўрганган, физиологик функциялари гармоник кечадиган табиий муҳитнинг бу қадар чуқур ўзгариши унинг соғлиғига зарар етказади. Натижада аҳоли орасида атеросклероз, юракнинг ишемик касаллиги, сурункали бронхит, ўпка раки ва эмфиземаси, бронхиал астма, асаб хасталиклари, йўл жароҳатлари кўпайиб кетмоқда. Организмнинг номувофиқ таъсирларга, инфекцияга чидамлилиги, табиий иммунитети пасайиб, турли аллергик касалликлар тарқалади. Ташқи муҳитда тўпланган бир қатор маълум ва номаълум кимёвий бирикмалар хасталикларнинг илгари учрамаган, янги хиллари келиб чиқишига сабаб бўлди.

Марказий асаб системасида стресс, яъни кучли тебранишга, неврозга ўхшаш реакцияларга сабабчи бўлган ҳаддан ташқари серщовқин шаҳар муҳити одам соғлиғига салбий таъсир қиладиган омиллардан бирига айланди. Ташқи муҳитда юз бераётган ўзгаришларнинг тобора тезлашиши, уларнинг организмга, инсон соғлиғига салбий таъсири, табиий ресурсларнинг камайиши бу бойликларни тежаш, ташқи муҳитни антропоген таъсирнинг салбий оқибатларидан муҳофаза қилиш чораларини кучайтиришни талаб қилди. Бу масала биринчи навбатда атроф-муҳити кескин бузилган юксак ривожланган индустриал мамлакатларга тааллуқли бўлса ҳам, табиатни муҳофаза қилиш планетанинг ҳамма бурчакларига тегишли умумжаҳон миқёсидаги масала бўлиб қолди. Чунки Ер атмосфераси ва дунё океанининг мамлакатлараро чегараси йўқ. Планетамиз барча халқлар яшайдиган бирдан бир жой. Унинг бир бурчагида атмосферада ёки сувда тўпланган моддалар ҳаво массалари, сув оқимлари билан катта территорияларга, узоқ қитъаларга ҳам етиб боради.

Шундай экан, ташқи муҳитни ифлосланишдан сақлаш, табиат мусаффо бўлишига эришиш фақат бир ёки бир неча мамлакатларнинг ҳаракати ва кучи билан ҳал бўладиган иш эмас. Айниқса бошқа мамлакатлардан шамол билан келадиган ифлосликларни тўсиб, атмосферани тозалаб, аҳолини соф ҳаво билан таъминлаб бўлмайди. Демак, ҳаво, сувнинг ифлосланишига йўл қўймаслик барча халқларнинг муштарак ишидир. Лекин бу масаланинг ҳал қилинишида капиталистик ва социалистик мамлакатлар орасида катта фарқ бор. Шахсий мулк орттириш асосига қурилган капиталистик системада монополиялар, айрим шахслар бойиш мақсадида табиатни ваҳшиёна эксплуатация қилиб келганлар. Бунда жамият манфаатлари билан ҳисоблашиб ўтирмаганлар ҳам. Ҳозирги кунда атроф-муҳитни ифлосланишдан, табиатни вайрон бўлишдан муҳофаза қилишга қаратилган чоралар капиталистик давлатларда ҳам ўтказилаётган бўлса-да уларнинг бажарилиши турли қийинчиликларга, биринчи навбатда хусусий мулк эгаларининг қаршилигига дуч келиб, тўла бажарилмаяпти. Шу сабабдан табиий муҳитнинг ифлосланиш даражаси жумладан АҚШда СССРга нисбатан икки марта юқори.

Совет давлати пайдо бўлибдики, табиат бойликларини тежаш ва ташқи муҳитни муҳофаза қилишга қаратилган тадбирларни изчил амалга ошириб келмоқда. Мамлакатимизда ихота ўрмонлари барпо қилиш, тупроқни шамол ва сув эрозияларидан сақлаб қолиш, табиий бойликлардан фойдаланишни яхшилаш ва табиатни ҳимоя қилиш ишларини кучайтириш, табиатни муҳофаза қилиш ҳақида махсус қарорлар қабул қилинди, ҳаво атмосферасини яхшилаш, ҳайвонот дунёсидан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш халқ хўжалик планларида алоҳида кўрсатилаётир. СССР Конституциясининг бир неча моддаларида табиатни муҳофаза қилиш ва ундан самарали фойдаланиш совет гражданларининг бурчи ва совет давлатининг қатъий вазифаси эканлиги қайд этилган.

Республикамизда ҳам табиат муҳофазасини яхшилашга қаратилган кенг миқёсдаги ишлар, йирик лойиҳалар амалга оширилмоқда. Ирригация ва ерларни мелиорациялаш, янги дарёлар, сунъий денгиз, кўллар, сув ҳавзалари, ўрмонлар яратилиши чўлларни бўстонга айлантирди, ботқоқликлар йўқотилиб янги йўллар бунёд қилинди. Буларнинг ҳаммаси тирик организмларнинг маълум группалари ва уларнинг ҳаёт муҳитидан иборат табиий комплексни ўзгартириб юборди. Касалликларни қўзғатувчи ва ташувчи микроблар, безгак чивини, гижжа, пашша ва бошқа ҳашаротлар, уларнинг уруғлари макони бўлган жойлар — ботқоқликлар йўқотилиб атроф-муҳит тозаланди. Илгари Ўрта Осиёда кенг тарқалган, иссиқ иқлим, тропик мамлакатлар касаллиги ҳисобланган безгак, лейшманиоз, бир қатор инфекцион тери ва ичак касалликлари, терлама, вабо, энцефалитлар таг-туги билан йўқотилди. Табиатни ифлосланишдан сақлашнинг илмий асосда ҳал қилиниши саноатда катта миқёсда чиқиндисиз технологияни жорий қилиш, транспортда ҳавони ифлосламайдиган янги ёнилғиларга ўтиш, автомобиль тутунларининг каталитик нейтраллловчиларини тўла қўллаш, зарарли чиқиндиларни, газларни тутиб оладиган, зарарсизлантирадиган фильтрларни ишлатиш, қишлоқ хўжалигида кам заҳарли пестицидлар, дефолиантлар, стимулятор ва гербицидларни, ҳашаротларга қарши курашда муҳитни бузмайдиган, балки табиатдаги мувозанатни, экологик системани тиклайдиган биологик методларга ўтишни кўзда тутади. Турар жойлар, янги саноат марказлари, шаҳарларни планлаштириш ва қуришда гигиеник нормаларга тўла риоя этиш, дарахтзор, бутазор, гулзор ва парклар майдонини тобора кенгайтириб, уларни танлаб ўтказиш социалистик ҳаётимиздаги кундалик ишлардир. Уларни тўла жавобгарлик билан илмий асосда амалга ошириш инсон учун соғлом муҳит яратади. Қишлоқ аҳолисининг яшаш шароити, маданияти шаҳарникига яқинлашиши, кийиниш, санитария-гигиеник қоидаларга талабнинг ортиши, овқатланиш сифати, режими мунтазам яхшиланиши, кундалик турмушга физкультура ва спортнинг кириб бориши унинг жисмоний ривожланишига ижобий таъсир кўрсатди, ташқи қиёфасига ҳам гўзаллик киритди.

Кейинги ўн йилларда мамлакатимизда бўлгани каби республикамизда ҳам ёшларнинг жисмоний ўсиши тезлашиб, уларнинг бўйи анча баланд, қомати келишган бўлиб қолди, халқимизнинг асли гўзаллигига яна ҳам ҳусн қўшди. Акселерация деб аталадиган бу воқеа сабаби ҳали яхши аниқланган бўлмаса ҳам уни совет халқи турмушининг фаровонлиги ифодаси, партия-ҳукуматимизнинг социал ҳаётимизни яхшилаш ҳақидаги доимий ғамхўрлиги самараси, халқимизнинг руҳи соғлом, илҳомлантирувчи ғоялар билан яшашининг интеграл хулосаси деб тушуниш мумкин. Шубҳасиз, бунда атроф-муҳит соғломлашишининг ҳам ҳиссаси бор. Аммо барибир социал муҳит ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Галдаги вазифа табиий муҳитнинг бу жараёнидаги муносабатни тўла ўрганишдан иборат.

Табиат ҳаёт учун ана шундай, буюк бойлик. У қудратли, туганмас энергия, юксак эмоционал туйғулар уйғотувчи гўзалликлар инъом қилар экан, уни ардоқлаш, авайлаб сақлаш ва бойитиш инсониятнинг муқаддас вазифасидир. Инсоннинг истиқболи унинг табиатга бўлган муносабатига боғлиқ. Соғлом табиат ва тинчлик инсоният учун, планетамиз учун зарур шартдир.

Ёлқин ТЎРАҚУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ленин мукофоти лауреати.

ФЕРМАЛАРДАН ДАРАКЛАР

▲ Яккабоғ районидаги «Ленин учқуни» колхозида чорва қишлови намунали ўтказилмоқда. Бўрдоқичилик фермасида 210 бош қорамол сўкимга боқилаётир. Қўйлар, йилқиларнинг катта туркуми ҳам боқувга қўйилди.

Ҳ. ТУРДИЕВ.

▲ Оқолтин районидаги «Партия XXIII съезди» совхозининг сут-товар фермаси ва ўнта бўлимида коммунистик меҳнат мактаби ташкил қилинди. Унда чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулотлар етиштиришга оид фан-техника ютуқлари, илғор тажрибалар ўрганилмоқда.

Ҳ. ТОЖИМАТОВ.

▲ Боёвут район йўл қурилиши ва ремонти бошқармаси ёрдамчи чорвачилик хўжалиги ривожлантирилмоқда. Олти бош сигир парваришланиб, кўплаб ёш бузоқлар сўкимга боқилмоқда. Ҳозир балиқчилик ҳавзаси қурилаётир.

Й. БОБОЕВ.

▲ Сирдарё районидаги «Ленинград» колхозида перко, рапс, соя ва бошқа оралиқ экинлардан юқори ҳосил олиш билан чорва моллар озуқа базаси мустаҳкамланмоқда. Ўтган йили гектаридан 230 центнердан тўйимли кўк ўт олинган эди. Бу йил 110 гектар майдоннинг ҳар гектаридан бундан ҳам юқори ҳосил олиш кўзда тутилмоқда.

Қ. ҲОЖИЕВ.

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

МУҲИМ ҚАДАМ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеяси давлатларнинг биринчи бўлиб ядро қуролини қўлланмаслик тўғрисида олган мажбуриятини ядро уруши хавфини камайтириш йўлидаги муҳим қадам деб баҳолади. Бош Ассамблея шу масала юзасидан 110 та давлат қўллаб-қувватлаб овоз берган резолюцияда ядровий қуролсизланиш ва ядровий урушнинг олдини олиш юзасидан қабул қилинган самарали тадбирлар биринчи даражали аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

Маълумки, ядро қуролига эга бўлган давлатлардан фақат Совет Иттифоқигина бир томонлама тартибда шундай мажбурият қабул қилди. Бироқ АҚШ ва унинг НАТОдаги иттифоқчилари ундан ўрнак олишдан бош тортдилар. БМТ Бош Ассамблеяси сессиясининг қатнашчилари уларни шундай мажбуриятлар қабул қилиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишга даъват этдилар.

108 овоз билан маъқулланган бошқа резолюцияда «ядро урушида ғалаба қозонишга ҳар қандай умид қилиш бемаъни эканлиги ва бундай уруш давлатларнинг муқаррар йўқ бўлиб кетишига, жуда катта вайронгарчиликларга ва ер юзидаги ҳаётнинг ўзи учун ҳалокатли оқибатларга олиб келади», деб уқтириб ўтилади.

НАТОдаги етакчи мамлакатлар мана шу ҳар иккала резолюцияга қарши овоз бердилар.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИ ТАЛАБИ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). БМТ Хавфсизлик Кенгаши Жанубий Африка Республикаси ўзининг босқинчи қўшинларини Ангола территориясидан дарҳол ва сўзсиз олиб чиқиб кетишини талаб қилди. Қабул қилинган резолюцияда Ангола Халқ Республикаси территориясининг бир қисми қонунга хилоф равишда босиб олинганлиги мамлакат суверенитети, мустақиллиги ва территориал бутунлигини қўпол равишда бузишдан иборат бўлиб, халқаро тинчлик ва хавфсизлик учун хатарлидир, деб таъкидланади.

Кенгашнинг 14 аъзоси резолюцияни ёқлаб овоз берди ва ирқчи агрессорни қўллаб-қувватлаётган ва Африка жанубидаги мустақил давлатларга қарши курашиш учун Жанубий Африка Республикасидан майдон сифатида фойдаланаётган Қўшма Штатлар делегациясигина бетараф қолди. Бу билан Вашингтон ўзининг «стратегик иттифоқчисига» бундан буён ҳам ҳомийлик қилишини намойиш этди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ХАНОЙ. ВСР Давлат Кенгаши Вьетнам билан Совет Иттифоқи ўртасидаги қардошларча дўстликни, жанговар бирдамлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни мустаҳкамлаш ишига жуда катта ҳисса қўшганлиги учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устиновни Хо Ши Мин ордени билан мукофотлади.

● ГАВАНА. Бу ерда иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик юзасидан Куба-Вьетнам ҳукуматлараро комиссиясининг 7-сессияси тугади. Сессия якунлари тўғрисида протокол имзоланди. Протоколда соғлиқни сақлаш, қишлоқ хўжалиги ва чорвачилик, кончилик ва химия саноати соҳасида ҳар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик муваффақиятли ривожланаётганлиги уқтириб ўтилади.

● БРАЗЗАВИЛЬ. Кигалидан олинган хабарларга қараганда, Жовеналь Хабиаримана яна Руанда республикасининг президенти қилиб сайланган. Дастлабки маълумотларга кўра, Африкадаги ана шу мамлакатда бўлган президент сайловида қатнашган сайловчиларнинг 99 процентдан кўпроғи унинг учун овоз берган.

● АДДИС-АБЕБА. Чад проблемасини тинч ҳал этиш йўллари Эфиопия пойтахтида манфаатдор томонларнинг учрашуви вақтида муҳокама қилинади. Африка Бирлиги Ташкилотининг раиси, Эфиопия давлатининг бошлиғи Менгисту Хайле Мариам хабар берганидек, учрашув бу ерда келгуси йил 9 январда очилади. Учрашув Африка Бирлиги Ташкилоти ҳомийлигида ўтади. (ТАСС).

МИЛЛИОНЛАР ОВОЗИ

(РЕДАКЦИЯ ПОЧТАСИНИ ЎҚИБ)

КПСС ва Совет давлати раҳбари ўртоқ Ю. В. Андропов Баёноти муносабати билан редакция партия ва ҳукуматимизнинг ленинча доно тинчликсевар ташқи сиёсатини чин дилдан маъқуллаб ёзилган кўплаб хатлар олмоқда. Тинчлик ва халқлар хавфсизлиги тўғрисида ғамхўрлик, агрессив доираларининг уруш сиёсатини фош қилиш Рейган маъмуриятининг инсониятни ядро ҳалокати томон элтаётган йўлидан кескин норозилик билдириб ёзилган барча хатлар муаллифларининг қалбидан чуқур жой олганлигини кўрсатиб турибди.

Дарҳақиқат, уруш ва тинчлик нима эканлигини совет кишилари ҳаммадан яхшироқ биладилар. «Биз кекса авлод, — деб ёзади ўз хатида Улуғ Ватан уруши қатнашчиси наманганлик **А. Иномов**, — урушнинг бутун оғирликларини, даҳшатларини бошимиздан кечирганмиз. — Қуролдош дўстларим ичида қанчадан-қанча ажойиб навқирон йигитлар бор эди. Уларнинг кўпчилиги она-Ватанимиз бахт-саодати йўлида, бугунги авлоднинг тинчлик ва осойишталикда яшаши учун жонларини қурбон қилишди. Биз сингари уруш ветеранларининг кўпчилиги ҳозир ҳам ўша кунлар азобини тортаяпмиз. Шунинг учун ҳам биз бебурд сиёсат юргизаётган АҚШ президенти Рейганнинг фаолиятини кескин қоралаймиз». Редакция почтасига келган хатларнинг кўпчилиги «АҚШ президенти жаноб Рейганга очиқ хат!» деб номланган. Ушбу хатларнинг муаллифлари АҚШнинг 40-президенти Рейган Оқ уйга келганидан бери Америка халқи тинчлиги учун ҳам, бошқа халқлар хавфсизлиги учун ҳам бирор хайрли иш қилмаганлигини, аксинча терроризм ва қайта қуролланишни, халқаро ишларда қўпол равишда куч ишлатиш ва ҳарбий қудратни намойиш қилишни ўз сиёсатига асос қилиб олганлигини кескин қоралайдилар. Бухородан **Р. Ахтамова** ва **Н. Файзиев**, Қашқадарёдан **К. Жумаев**, Жиззахдан **М. Алиқулов**, Тошкентдан **И. Султонов**, **Қ. Маҳкамов** ва бошқалар Рейган маъмуриятининг инсониятга қарши қилаётган жиноятлари ҳамма кишилар қалбида чуқур нафрат туғдираётганини изҳор этганлар. «Мен, — деб ёзади педагог **Ш. Неъматова**, — Улуғ Ватан уруши қатнашчиси марҳум солдат Неъмат Қўчқоровнинг қизиман. Отам немис-фашист газандалари билан Сталинград остоналарида бўлган жангда ҳалок бўлган. Шунинг учун мен ҳар қандай урушлардан нафратланаман. Осмонимиз мусаффо, ер юзида ҳамиша тинчлик бўлсин!»

Планетамизнинг кўрки, инсониятнинг бахти келажаги — бу, болалардир. Редакцияга келаётган хатлардан шу нарса сезилиб турибдики, агрессив доираларнинг қалтис қадамлари, расмий Вашингтоннинг жаҳондаги вазиятни тинмай кескинлаштираётганлиги болалар, ўқувчилар қалбида ҳам ташвиш туғдирмоқда. Қувасойлик **Х. Азизова, Н. Мирзаева, Д. Сайфулов, М. Афлетова**, ленинсклик **З. Ғаниева**, ургутлик **Ғ. Қурбонов** ва бошқа кўпгина ўқувчилар ўртоқ Ю. В. Андропов Баёнотини, Совет ҳукуматининг тинчлик сиёсатини бир овоздан қизғин маъқуллаганликларини ёзишибди. Улар бахтли болалик учун, мусаффо осмон учун партия ва ҳукуматимизга ўзларининг чуқур миннатдорчиликларини билдиришибди. «Мен 10-синфда ўқияпман, — дейилади яккабоғлик **Д. Жабборова**нинг хатида. — Тинчлик истовчи диёримиздаги барча тенгдошларимни қувнаб-яшнаб ўқишимиз, дилимиздаги орзу-умидларимиз гуллаши учун, она-Ватанимиз култепага айланмаслиги учун бизнинг боболаримиз, оталаримиз ва акаларимиз қон тўкканлар, жон олиб, жон берганлар. Энди сиз, президент жаноблари, бутун ер юзини култепага айлантирмоқчисиз. Наҳотки, сиз оналар, болалар ва барча одамлар қонига шунчалик ташна бўлсангиз?!»

Она-Ватан, она юрт деймиз. Тинчлик қадрини, осойишта ҳаёт қимматини оналардек ҳеч ким ҳис қилмаса керак. Болалар осмонининг тоза ва мусаффо бўлиши, урушлар йўлининг тезроқ тўсилиши оналар орзусидир. Редакция почтасидаги кўпгина хатлар худди шундай оналарга тегишлидир. Қаҳрамон оналар **Паттинисо Иброҳимова** (Риштон районидан), **Чўлпоной Обидова** (Ленинск шаҳридан), 9 фарзанднинг онаси **Тожихон Абдурасулова** (Ургут районидан), 5 болани тарбия қилаётган **Турсуной Саксонова** (Навбаҳор районидан) ва бошқалар қалб қўри билан битилган мактубларида ўртоқ Ю. В. Андропов Боёнотидаги тинчлик ғояларини бутун қалблари билан маъқуллаётганликларини ёзишибди.

Олинган мактублар ичида Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг ҳам хатлари бор. **Р. Маҳкамов** (Гулистон районидан), **А. Раимқулов** (Пискент районидан), **Р. Ғозиев** (Риштон районидан), **Н. Хантов** (Қўшкўпир районидан), **А. Рустамов** (Сирдарё районидан), **Ф. Муҳиддинов, М. Туляков** (Тошкент), **И. Матчонов** (Хазорасп районидан) ва бошқа уруш ветеранларидан олинган мактублар шулар жумласидандир. Ватанимиз озодлиги ва бахт-саодати учун содиқ курашчилар Советлар мамлакатида тантана қилган социализм жуда кўп тарихий синовлардан зафар билан ўтганлигини, агар лозим бўлиб қолса социалистик тузум ўзини душманлардан ҳимоя қилишга қодир эканлигини ёзишибди. Биз, — дейилади ана шу хатларнинг аксариятида, — тинчлик душманларининг барча иғвогарликларига, социализм, демократия, тараққиётга қарши туҳматларига аввало ўзимизнинг унумли меҳнатимиз билан жавоб беришимиз лозим».

Ҳа, Ватанимизнинг иқтисодий ва ҳарбий қудратини, унинг халқаро обрўсини оширадиган асосий нарса бу совет кишиларининг қаҳрамонона меҳнатидир. Газетхонлардан **Ҳ. Тожиматов, Э. Содиқов, О. Ёқубов, Х. Раҳмонов, У. Мамарасулов, Р. Иминов, В. Мадинов, К. Матмуратов, М. Ёқубжонова, У. Холиқов, А. Бозоров** ва бошқалар ана шу истакни баён қилганлар. «Бизлар, деб ёзади ўз мактубида бухоролик **Б. Бекбоев**, — мамлакатимиз хавфсизлигини мустаҳкамлаш соҳасида ўртоқ Ю. В. Андроповнинг Баёнотида айтилган тадбирларни қўллаб-қувватлаб, маъқуллаймиз ва ҳар биримиз ўзимиз ишлаб турган участкада янада зўр ғайрат ва самарали меҳнат қиламиз, токи ер юзида тинчлик ва тараққиёт таянчи бўлган кўпмиллатли Ватанимизнинг иқтисодий ҳамда мудофаа қудрати янада ўссин!»

Тинчлик, меҳнат, ҳаёт — инсоният учун ҳаводек зарур нарсалардир. Уларни сақлаб қолмоқ ҳамманинг виждоний бурчидир. Газетхонлардан келаётган юзлаб хатларда ана шу фикр олға сурилади.

Талъат СОЛИЕВ.

СОВЕТ ТРОЛЛЕЙБУСИ КОЛУМБИЯДА

БОГОТА. (ТАСС). Колумбия пойтахтида шаҳар маъмурларига 50 та совет троллейбусини тантанали вазиятда топшириш маросими бўлди. Бу троллейбуслар иккала мамлакат ўртасидаги мавжуд битимга мувофиқ етказиб берилди. Янги машиналар мазкур мамлакатда ҳозирги вақтда 150 тага яқин машинадан иборат совет троллейбуслари паркини тўлдиради.

Дастлабки совет троллейбуслари Колумбияга 1968 йилда олиб келинган эди, деди маросимда сўзга чиққан Колумбия пойтахти мэри Рамирес Окампо. Ўшандан буён бу троллейбуслар Богота аҳолисига манзур транспорт бўлиб қолди. Тез юрадиган қулай ва шинам совет машиналари шаҳар транспорт йўлларида яхши қатнашини ва мустаҳкам эканлигини намойиш қилди. Бизлар ҳозир пойтахтда троллейбус линияларининг тармоғини кенгайтириб, уни 250 километрга етказишни мўлжаллаяпмиз, деди Р. Окампо.

ГРЕНАДА. Американлик босқинчилар оролда ўз ҳукмронликларини тўла ўрнатишга интилиб, аҳолига нисбатан жабр-зулмни кучайтирмоқдалар. Суратда: американлик босқинчи гренадалик йигитнинг ёнини тинтиб кўрмоқда.

ТАСС фотохроникаси.

БОСҚИНЧИЛАРНИНГ ВАҲШИЙЛИКЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Тутқинларни тинимсиз сўроққа чақириб туришарди, шафқатсизларча калтаклашарди, неча кечаю кундуз кўз юмушга йўл қўйишмасди. Бу таҳқирлашларнинг тасвирлари нацист ҳарбий жиноятчилар устидан ўтказилган Нюренберг суд мажлисининг протоколларидан олинган эмас. Ҳозир американлик босқинчилар Гренада диёрида мана шундай ёвузликлар қилишмоқда. Оккупация қилиб олинган мамлакатга ўтган ойнинг охирларида бориб келган нью-йорклик врачлар журналистларга мана шуларни гапириб беришди.

«Биз собиқ тутқинлар билан суҳбатлашдик, улар ўз бошларига тушган кулфатларни бизга сўзлаб беришди», деди Нью-Йорк шаҳар коллежининг антропология профессори М. Самад-Мэтиас ТАСС мухбирига. Қўлга тушган кишиларни қипяланғоч ечинишга мажбур этиб, дўппослаб урганлар, шу алпозда уларни фотосуратга олганлар. Уларни юзи билан балчиққа, гўнгга ёки чумоли уясига ётқизиб қўйганлар, неча кунлаб жазирама офтобда сақлаганлар. Маҳбусларни молхоналарга қамаб қўйиб, қутирган итлар билан қуршаб олганлар, бу итлар маҳбуслар андаккина ҳаракат қилиши биланоқ уларга ташланиб, ғажий бошлаган. Американинг «Гуам» ва «Санпан» ҳарбий кемаларига келтирилган бир группа маҳбусларни ўтхоналардаги металл катакларга солиб қўйганлар. Уларни неча кунгача чидаб бўлмайдиган иссиқ ва шовқинда сақлаганлар. Америка ҳарбийларининг Гренададаги «цивилизаторлик миссияси» мана шундай намуналаридан баъзиларини врачлар ҳикоя қилиб беришди.

Гренадаликларни ушлаш пайтида уларга ҳеч қандай айб қўйилмаганлигини М. Самад-Мэтиас таъкидлаб ўтди. Уларга ҳатто нима учун қамоққа олнаётганликларини ҳам айтишмаган. Американлик врачлар сиёсий маҳбуслар билан қилинаётган мана шундай муомалани ҳамма эътироф этган халқаро нормалар ва битимларнинг қўпол равишда бузилиши, деб таърифладилар.

АГРЕССОРГА ЁРДАМ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Исроил бош министри Шамирнинг яқинда Вашингтонга қилган визити вақтида АҚШ билан Исроил ўртасида «стратегик ҳамкорлик» деб аталмиш ҳамкорликни мустаҳкамлаш тўғрисида келишиб олинган аҳдлашув Американинг шусиз ҳам Тель-Авивга сахийлик билан кўрсатаётган ёрдамини янада кенгайтиришга олиб келади. Бундай ёрдам Тель-Авивнинг ҳарбий машинасини янада кучайтиришга қаратилгандир. АП ахборот агентлигига маълум бўлишича, президент Рейган билан Шамир ўртасида Вашингтон маъмурияти «1986 молия йилида Исроилга ҳарбий ёрдамни кенгайтиришга эришиш» тўғрисида яширин тарзда келишиб олинган. АҚШнинг бу мажбуриятини, деб таъкидлайди АП агентлиги, ўтган ҳафта Вашингтон исроиллик расмий шахсларга яна бир тасдиқлади.

«Исроил ҳозирнинг ўзидаёқ Америкадан жаҳондаги ҳар қандай бошқа мамлакатга қараганда кўпроқ ёрдам олмоқда», — деб ёзади шу муносабат билан АП агентлиги. Масалан, 1984 йилги молия йилида Тель-Авивга ҳарбий мақсадлар учунгина 1,7 миллиард доллар ёрдам берилади. Агрессив сиёсат ўтказилаётганлиги натижасида ғоят ҳалокатли аҳволга келтириб қўйилган Исроил экономикасига берилаётган 910 миллион доллар бу ҳисобга кирмайди.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ДИПЛОМЛИ ИШСИЗЛАР

Ҳозирги вақтда Ғарбий Берлинда олий ўқув юртларини битириб чиққан 5 мингдан кўпроқ ишсиз бор. Мактаб ва илмий муассасалар ходимлари касаба союзининг маълумотларига кўра, улардан 1500 нафари ўқитувчилардир. Касаба союзлари уқдириб ўтганидек, расмий маъмурлар ўтказаётган ва маориф эҳтиёжлари учун харажатларни тобора кўпроқ камайтиришга қаратилган сиёсат натижасида сўнгги икки йил ичида ўқитувчилардан яна бир мингдан зиёд киши ишсиз бўлиб қолди. Бундай кишиларнинг иш жойига эга бўлиш учун аслида ҳеч қандай имкониятлари йўқлигини маҳаллий матбуот тез-тез таъкидлаб ўтмоқда. Социал эҳтиёжлар учун сарфланадиган маблағларнинг камайтирилганлиги сабабли кўпгина дипломли ишсизлар ҳатто ишсизлик нафақасидан ҳам маҳрум этиладилар.

СИНФЛАР БЎМ-БЎШ

Сўнгги йилларда Америка Қўшма Штатларида маориф системаси учун ажратилаётган маблағларнинг қисқариб кетганлиги сабабли мактабларда ғоятда хунук аҳвол рўй бераётир. Чунончи Минесота штатининг Дулут шаҳридаги барча мактабларда синфлар декабрь ойидан бери ҳувиллаб қолди. Иш билан таъминлаш гарантияланишини ва иш ҳақининг оширилишини талаб қилаётган мингга яқин ўқитувчининг иш ташлаганлиги бунга сабаб бўлди.

ЯРОҚСИЗ УЙ-ЖОЙЛАР

Қоҳирадан олинган хабарларга кўра, мамлакатда оддий меҳнаткашлар истиқомат қиладиган уй-жойларнинг кўпчилиги яроқсиз аҳволга тушиб қолганлиги алоҳида қайд этилади. Мамлакат пойтахтидаги бир неча юз уйдаги аҳоли яқинда шошилинч равишда кўчирилди. Уй-жой фондини текшириб чиққан махсус инспекция бу биноларни дарҳол бузишга қарор қилди. Бундан ташқари 212 та уй-жой биноси авария ҳолатида бўлиб, қулаб кетиш арафасида турибди.

ТАСС ИЛМИЙ ШАРҲИ

«БИОСПУТНИК» ПРОГРАММАСИГА МУВОФИҚ

Космик фазони совет биологик йўлдошлари ёрдамида тадқиқ этиш ўн йиллик босқичи олға томон янги қадам билан нишонланди. «Космос-1514» йўлдоши беш кунлик учишни муваффақият билан тугатиб, ичида бўлган «пассажирлар» — лаборатория майда жониворларини, балиқлар ва илк бор икки экспериментал маймун «Абрек» ва «Бион»ни Ерга қайтариб туширди.

Космосда бўлган ҳамма жониворлар вазнсизлик шароитидан яхши ўтди ва 20 декабрь куни қўниш жойидан Москвага, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги медицина-биология проблемалари институтига келтирилди. ТАСС мухбири эксперимент раҳбарларидан бири, медицина фанлари доктори Е. Ильин билан учрашиб, янги ишнинг аҳамияти ва мақсадини шарҳлаб беришни сўради.

— Йўлдошлар ёрдамида ўтказилувчи биологик тадқиқотлар космик фазони ўрганиш ва ўзлаштириш илмий программасининг муҳим таркибий қисмидир. Бу ишлар киши бошқарадиган космонавтика тараққиёти билан айни бир вақтда олиб борилмоқда ва тирик системаларнинг космик учиш, биринчи навбатда вазнсизлик омилларига мосланиш механизмларини ўрганишни асосий мақсад қилиб қўяди. Биологик йўлдошларда тадқиқотлар ўтказиш бошланган 1973 йилдан бери мамлакатимизда бешта ихтисослашган аппаратлар учирилди. Уларга ғоят хилма-хил биологик объектлар — ўсимликлар, ҳўжайра организмлар, микроорганизмлар, майда сутэмар жониворлар бор эди.

«Космос» туркумидаги биологик йўлдошларда ўтказилаётган тадқиқотлар программаси комплекс характерда бўлмоқда. У ҳар хил тадқиқот турлари ва методларини, кўпдан-кўп биологик объектлардан фойдаланишни, ҳал этилувчи илмий масалалар давомийлиги ва улар мураккаблаштириб борилишини ўз ичига олади. Шу йил 14 декабрь куни «Космос-1514» йўлдошининг учирилиши мана шу ишнинг мантиқий давоми бўлди.

Учишнинг дастлабки соатлари ва кунларида организмнинг вазнсизлик шароитига мосланиш механизми — бугунги кунда ҳам космик медицина тугал ҳал этолмаган энг мураккаб проблемалардан биридир. Киши бошқарадиган космонавтика катта-катта муваффақиятларга эришганлигига қарамай, учишнинг шу даври ҳамон ўрганиш учун ғоятда мураккаблигича қолмоқда ва космонавтлар шу пайтда ўзларини яхши ҳис этолмайдилар, бунинг устига иш билан шунчалик банд бўладиларки, уларни батафсил медицина текширувидан ўтказиш имконияти бўлмайди. Ҳолбуки шу давр тирик организмда рўй берувчи нозик жараёнлар мутахассисларни қизиқтиради. Шундай бўлгач, макаклар оиласига мансуб «Абрек» ва «Бион» маймунлари зиммасига ўзига хос тирик моделлар ролини бажаришга тўғри келди, албатта. Биз шундай қайд этувчи ва ёзиб олувчи мураккаб аппаратлар ёрдамида илм-фан учун қимматли информация ола билдик. Бунга шубҳа йўқ.

Учиш чоғида ҳал этилган вазифаларнинг иккинчи доираси тирик организмларнинг, жумладан каламуш ва балиқнинг эмбрионал ривожланишига вазнсизлик шароити таъсирини ўрганиб бориш ишлари кирарди. Ўсимликлар организмининг ўсиш динамикаси ҳам тадқиқ этилди.

Лойиҳани амалга оширишда Болгария, Венгрия, ГДР, Польша, Руминия, Чехословакия шунингдек, Франция ва АҚШ мутахассислари қатнашдилар, деди олим.

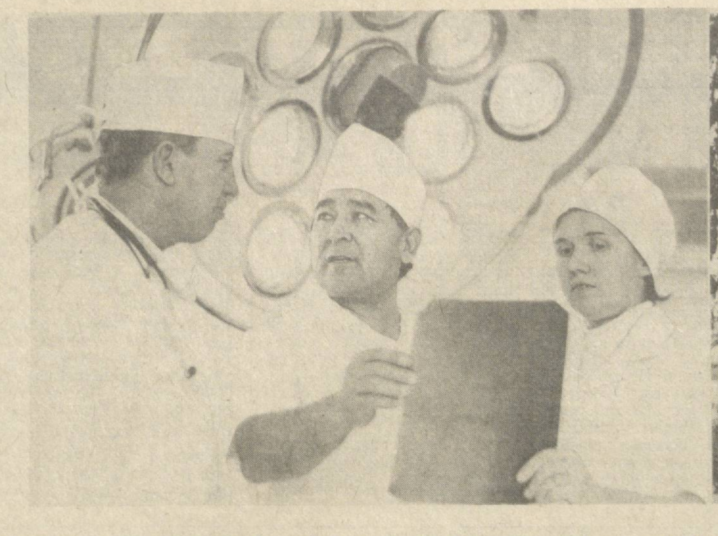

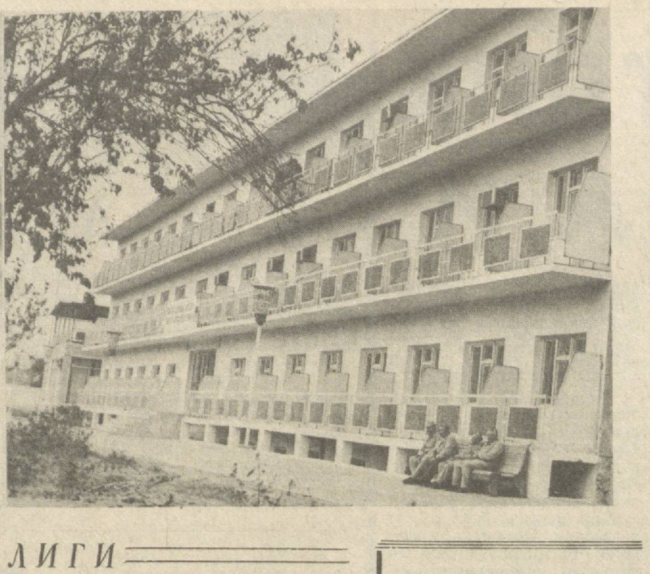

ЭЛ СОҒЛИҒИ–ЮРТ БОЙЛИГИ

СУРУР

Эл соғлиғи — юрт бойлиги. Шунинг учун ҳам кўз илғамас далалар бағридан миллион-миллион тонна «оқ олтин» ундираётган деҳқон, дастгоҳида моддий бойлик яратаётган ишчи, фаровонлигимизга муносиб ҳисса қўшаётган зиёли, қариялик гаштини сураётган пенсионер ва истиқболимиз эгалари бўлмиш болаларнинг саломатлигини кўз қорачиғидай асраш борасида шифокорларимиз билим, тажриба ва куч-ғайратларини аяшмаяпти. Қўқон шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими коллективи ҳам партия ва ҳукуматимизнинг аҳоли саломатлигини муҳофаза этишни яхшилашга оид қарорларига жавобан касалликларнинг олдини олиш ва даволашга қаратилган кенг кўламдаги тадбирлар асосида иш олиб бормоқда.

Ўн биринчи беш йилликнинг ўтган даври мобайнида шаҳардаги даволаш-профилактика муассасаларининг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Жумладан, кунига 120 кичкинтойни қабул қиладиган болалар ва 260 кишига хизмат қиладиган катталар стоматология поликлиникалари, 120 ўринли стационари ҳам бўлган тери касалликлари диспансери, тўртинчи шифохона қошида терапия, биринчи шифохонада эса реанимация корпуси, суд-медицина экспертизаси биноси ишга туширилди. Бу объектларга 4,6 миллион сўм маблағ сарфланди. Даволаш-профилактика муассасаларини замонавий медицина ускуналари билан таъминлашга ҳам катта эътибор берилмоқда. Беш йиллик бошидан бери шу мақсадга 530 минг сўм маблағ ажратилди. Медицина кадрлари кўпайиб, малакаси ошиб бормоқда. Айни пайтда 700 врач ва қарийб икки минг ўрта малакали медицина ходими шаҳарликлар саломатлигининг посбонлигида камарбаста бўлишмоқда. Буларнинг ҳаммаси даволаш ва тиббий ёрдам кўрсатиш кўламини кенгайтириш ҳамда савиясини ошириш имконини бермоқда.

Кейинги йилларда Қўқонда соғлиқни сақлашнинг қуйи бўғини фаолиятини такомиллаштириш ва мустаҳкамлашга ҳаракат қилинмоқда. Шу мақсадда поликлиникалар янги иш режимига ўтказилди, иш вақтидан ташқари пайтда ҳам беморлар қабул қилина бошланди. Саноат корхоналари, қурилиш ва автотранспорт ишчи-хизматчиларига кўрсатилаётган тиббий ёрдамни яхшилаш учун медицина хизматининг цех принципи татбиқ этилди. Ҳозир 26 та корхонада шу усулда, малакали тиббий хизмат кўрсатилмоқда.

Шаҳар медицина ходимлари шунингдек касалликнинг олдини олиш, ёки уни ўз вақтида аниқлаш учун саноат корхоналари ишчилари, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва инвалидлари, пенсионерлар, студент ва ўқувчиларни мунтазам равишда профилактик кўрикдан ўтказиб боришмоқда. Айни пайтда аҳолини ялпи диспансерлашга, яъни соғлиқни текшириш ва касалликларини аниқлаш мақсадида кишиларни ялпи медицина кўригидан ўтказишга қаратилган тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Шунингдек стационар ёрдамнинг сифатини ошириш, шифохона ва поликлиника ишидаги изчиллик, узвийликни яхшилаш тадбирлари амалга оширилмоқда.

Тиббий ёрдам кўрсатишнинг махсус соҳаларини ривожлантиришни кўзлаб кардиология, пульмонология, эндокринология ва бошқа бўлимлар очилди. Даволаш-профилактика муассасалари фаолиятига диагностика ва шифо чоралари қўлланишнинг замонавий усуллари изчил татбиқ қилинмоқда. 4-шифохонада янги физиотерапия хонасининг ишга туширилиши натижасида беморларни минерал сув ёрдамида комплекс даволаш имконияти вужудга келди.

Оналар ва болалар соғлиғини сақлашни тобора яхшилаш, болалар ва бўлажак оналарга мўлжалланган муассасалар моддий-техника базасини мустаҳкамлаш медицина органларининг муҳим вазифасидир. Шунинг учун хотин-қизлар консультацияси пунктлари патронаж акушерка штати билан таъминланди. Саноат корхоналарида меҳнат қилаётган хотин-қизларга хизмат кўрсатадиган акушер-гинекологлар кўпайди. Болалар шифохонасида «Она ва бола» бўлимининг очилиши билан бир вақтнинг ўзида ҳам онани, ҳам болани даволаш имконияти туғилди. Бу борадаги ишларни юқори савияга кўтаришда болалар шифохонасида ташкил этилаётган реанимация бўлими ҳам катта роль ўйнаши шак-шубҳасиз.

Атроф-муҳитнинг мусаффолигини таъминлаш, меҳнат қилиш учун зарур гигиеник шароит яратилиши, шунингдек боғча-ясли ва мактабларнинг, даволаш муассасаларининг режимга риоя қилишини кузатиш юзасидан давлат санитария назорати кучайтирилмоқда. Комплекс даволаш-профилактика тадбирлари ўтказиш билан бир вақтда санитария маорифи ишлари активлаштирилмоқда. Даволаш муассасаларининг меҳнат коллективлари ҳамда маҳалла комитетлари билан алоқалари янада мустаҳкамланмоқда.

Шаҳарнинг даволаш муассасаларида мураббийчилик ҳаракати кенг қулоч ёйган. Меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатини ва социалистик мусобақани янада кучайтириш юзасидан талайгина ишлар амалга оширилди. Бу борада айниқса олий категорияли жарроҳ Ш. Сотиболдиев, биринчи категорияли терапевт М. Аҳмедова, 1-шифохонанинг врач-реаниматори Г. Тичинин, 2-шифохонанинг врач-инфекционисти, республикада хизмат кўрсатган врач М. Каримов, катта медицина ҳамшираси В. Курдяева, туғруқхонанинг бош акушеркаси П. Шварц, болалар касалхонасининг бош медицина ҳамшираси Т. Амуевалар ибрат кўрсатишмоқда.

— Шифокорларимизнинг олижаноб меҳнати туфайли халқ саломатлигини асраш йўлида катта муваффақиятларга эришмоқдамиз, — деди биз билан суҳбатда шаҳар соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири Б. Йўлдошев. — Шунинг учун ҳам сурункасига уч йилдан бери Фарғона области шаҳарлари ўртасидаги социалистик мусобақада биринчи ўринни эгаллаб келмоқдамиз. Шаҳримиз шифокорлари бундан буён ҳам ҳар бир хонадонда доимо шод-хуррамлик бўлиши учун бор куч-ғайратларини аямайдилар.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ.

Суратларда: Қўқондаги 1-шаҳар касалхонаси шифокорларидан врач-реаниматор Г. Тичинин, жарроҳ Ш. Сотиболдиев ва медицина ҳамшираси В. Курдяевалар шифо чораларини маслаҳатлашмоқдалар. Ўнгда — 4-шифохонанинг фойдаланишга топширилган янги биноси.

Автор фотолари.

ЯНГИЛИКЛАР–83

НАМАНГАН

ҚИШЛОҚДА МУЗИКА МАКТАБИ

▲ Тўрақўрғон районидаги Холматов қишлоқ Советида болалар музика мактаби очилди.

Мактабларнинг музикага қизиққан 100 нафар ўқувчиси жалб этилди. Улар бу ерда пианино, чанг, ғижжак, рубоб сингари музика асбобларини ўрганмоқдалар.

Музика мактаби педагоглари ёш талантлар билан бирга болалар филармониясини ташкил этишни мўлжаллаб қўйдилар.

ПАЗАНДАЛАР МУСОБАҚАСИ

▲ Наманган область савдо бошқармаси ошхона ва ресторанлар пазандалари мусобақаси ўтказди.

Унда 1983 йилда энг яхши кўрсаткичларга эришган «Баҳор» ресторани коллективи биринчиликни олди. Коллектив область савдо бошқармасининг фахрий ёрлиғи ва пул мукофотига сазовор бўлди. Мусобақанинг 24 актив иштирокчиси кўчма вимпел, пул мукофотлари ва мақтов қоғозлари олишди.

ҲОВЛИ ТЎЙЛАРИ

▲ Совет районидаги 6-микрорайонда бир йўла 144 та оила ҳовли тўйлари ўтказишди.

Бу уй-жойларни «Узградострой»га қарашли шаҳардаги уйсозлик комбинатининг Аҳмаджон Султонов, Виктор Баранов, Аббос Исмоиловлар етакчи бўлган бригада бинокорлари қуриб беришди. Яна 2 та кўпхонали уй битиш арафасида турибди. Уйларда пардозлаш ишлари қизғин давом эттирилмоқда.

Т. СУЛАЙМОНОВ.

АВТОМАТЛАР ХИЗМАТДА

«Ташэлектромаш» заводида энг сермеҳнат ва мураккаб жараёнлардан бири — магнит ўтказувчан материалларни шихтовка қилиш вазифасини бажарадиган автомат ўрнатилди. Бу эса 14 кишидан иборат малакали шихтовкачи ишчилар бутун бригадасини ҳоли қилиш имконини берди, меҳнат унумдорлиги эса икки баравардан зиёд ошди. Ишлаб чиқаришни модернизациялаш тошкентлик электромашинасозларга пайвандлаш трансформаторлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг мустаҳкамлигини ошириш имконини берди. Бундай трансформаторларни мамлакатнинг кўпгина янги қурилишларида учратиш мумкин.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ишда ва шахсий хулқ-атворида хатоларга йўл қўйганлиги учун Ҳайдар Ҳолиқович Яҳёевни Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари лавозимидан олиб ташлади.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ПИРИ-БАДАВЛАТЛАРИМИЗ

ОИЛА БАХТИ

Ҳар бир ота-она «Ўғил-қизим яхши касб эгаси бўлиб улғайса, тўй-томошасини қилсам» деб орзу қилади. Бундай эзгу орзу ҳаммамизнинг ҳам қалбимизга муҳрланиб қолган. Шундай экан, ёшларнинг келажаги учун курашиш, улар тарбиясига тўғри муносабатда бўлиш, эл-юртимизга ҳалол хизмат қиладиган кишилар қилиб вояга етказиш ҳар бир киши олдида турган муҳим вазифалардандир. Ана шундай улкан мақсад йўлида умрини бағишлаган, ота-оналик бурчини сидқидилдан адо этган оилалар орамизда жуда кўплаб топилади.

Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозида истиқомат қилувчи Қаюм ака билан Сабура опа Пўлатовлар оиласи ана шундай иззат-ҳурматга лойиқ оилалардан биридир. Оила бошлиғи Қаюм ака колхоздаги ўрта мактабда география фанидан дарс беради. Унинг умр йўлдоши Сабура опа эса уй бекаси. Етти ўғил-етти азаматни улғайтириб, мана энди роҳат-фароғатда умр кечирмоқда. Сочларига оқ тушганда фарзандларининг атрофларида парвона бўлиб, меҳрибонлик кўрсатиб, иззат-ҳурмат билан хизматларини қилиб юришларидан ота-она беҳад шод. Нега ҳам қувонишмасин. Орзу-умидлари ушалиб, ўғиллари ўқимишли кишилар бўлиб вояга етишди. Маҳалла-кўй, қариндош-уруғлари уларга ҳавас билан қарашади.

Оила тўнғичи — Анваржон Тошкент тўқимачилик институтини тамомлагач, ҳозир шаҳримизда масъул лавозимда ишламоқда. Иккинчи ўғил — Абдуҳаким ҳам олим бўлиб етишди. У Тошкент политехника институтининг инженер-физика факультетини тугаллагач Москвага, Лебедев номли институтга ишга юборилди. Бу ерда у кандидатлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Абдуҳаким Фозилов илмий иш олиб бориш билан бирга адабий жараёнда ҳам салмоқли фаолият кўрсатмоқда. Унинг фантастик ҳикоя ва повестлари республикамиз ҳамда Иттифоқимиздаги адабий журналларда бот-бот чоп этиб турилибди.

Қаюм ака билан Сабура опаларнинг кейинги ўғиллари — Абдураҳим, Абдурашид, Абдумажид, Абдуҳамид ва Абдуманноплар ҳам ўз касбининг моҳир усталари, билимдонлари бўлиб улғайишган. Улар ҳам акалари сингари фан тараққиёти йўлида самарали илмий изланишлар олиб боришмоқда.

Етти ўғил — етти заҳматкаш дейишади колхозчилар Қаюм ака фарзандлари ҳақида фахр билан. Чиндан ҳам шундай заҳматкаш илм соҳибларини тарбиялаб вояга етказган Қаюм ака ва Сабура опалар ўғиллари билан ҳар қанча фахрланишса арзийди.

М. МИРСОАТОВА.

СПОРТ

СУЗИШ:

СОВРИНЛИ ЎРИНЛАР

Туркия пойтахтида Европа кубоги учун ўтказилган мусобақада СССР терма командасининг муваффақият қозонгани ҳақида хабар қилган эдик. Бу ғалабага тошкентлик моҳир сузувчилар Лариса Белоконь билан Сергей Заболотновлар муносиб ҳисса қўшдилар. Лариса 100 метрга брассча сузишда олтин, 4х100 метрга эстафетали сузишда кумуш медаль совриндори бўлди. Сергей эса 200 метрга чалқанча, 400 метрга эстафетали сузишда маҳорат кўрсатиб, қўш олтин медални қўлга киритди.

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

▲ ВОЛЕЙБОЛ. Рига ва Вильнюс шаҳарларида эркаклар олий лига командалари ўртасида мамлакат чемпионатининг иккинчи тур ўйинлари бошланди. Тошкентлик динамочилар Ригада «Искра» (Одинцово) коллективи билан учрашиб (0:3), имкониятни бой беришди.

▲ ШАШКА. Таллинда рус шашкаси бўйича ўтказилаётган мамлакат чемпионатида самарқандлик гроссмейстер М. Фозилов 12 имкониятдан 6 очко тўплаб, кучлилар сафидан жой олиб турибди.

▲ ШАХМАТ. Республика пойтахтида ўтказилаётган Бутуниттифоқ турнирида тошкентлик Т. Воҳидов 7 очко билан пешқадамлик қилмоқда.

РЕКЛАМА ✲ ЭЪЛОНЛАР

«ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ» ОРДЕНЛИ
В. В. КУЙБИШЕВ НОМЛИ САМАРҚАНД
КООПЕРАТИВ ИНСТИТУТИ

Институтнинг кундузги ва сиртқи бўлимларига кирувчиларни кириш имтиҳонларини топширишга тайёрлайдиган

6 ОЙЛИК СИРТҚИ КУРСЛАРГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Институт матлубот жамиятлари учун қуйидаги ихтисослар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: савдо экономикаси, бухгалтерия ҳисоби ва хўжалик фаолиятининг анализи, товаршунослик ва озиқ-овқат бўлмаган моллар савдосини ташкил этиш, товаршунослик ва озиқ-овқат моллари билан савдо қилишни ташкил этиш, умумий овқатланишни ташкил этиш ва унинг технологияси.

МАШҒУЛОТЛАР 15 ЯНВАРДА БОШЛАНАДИ.

Курсларда математика, физика, химия, география, СССР тарихи, рус тили ва адабиёти, ўзбек тили ва адабиёти бўйича дарс ўтилади.

Курсларга ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

Ўқиш учун 15 сўм ҳақ тўланади.

Танлаган ихтисоси кўрсатилиб, курсларга кириш тўғрисида ёзилган ариза институт ректори номига 15 январгача топширилиши шарт.

Аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: ўрта маълумоти тўғрисидаги ҳужжат нусхаси, иш жойидан справка ва ўқиш учун тўлаган пулининг квитанцияси. Ўқиш учун тўланадиган пул СССР Давлат банкининг Самарқанд шаҳар бошқармасидаги институтнинг 46067 номерли ҳисоб счётига почта орқали ўтказилади. Унинг орқасига албатта «тайёрлов курсларида ўқиш учун» деб ёзиб кўрсатилиши шарт.

Ҳужжатлар қабул қилиниб ўқиш учун пул тўлангандан сўнг тингловчига институтга кириш қоидалари, фанлар бўйича программалар ва методик қўлланмалар, контроль топшириқлар, ўқув плани ва контрол ишларни текшириш учун топшириш графиклари юборилади.

Сиртқи тайёрлов бўлимида машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади, шунинг учун ўрта мактабни ва техникумни қайси тилда тугатганлиги ёзиб кўрсатилиши лозим.

Институт ўқитувчилари контрол ишларни баҳолайдилар ва ёзма равишда консультациялар берадилар.

Консультациялар олиш учун институтнинг Тошкент сиртқи факультетига (Нижнегородская кўчаси, 53-уй) учрашиш мумкин.

Институт адреси: 703000, Самарқанд шаҳри. Коммунистическая кўчаси, 41-уй, тайёрлов курслари.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети «УЗХЛОПКОМАШ» заводи базасидаги
95-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Токарь, саноат ускуналари бўйича слесарь, механика-йиғув ишлари бўйича слесарь, электр пайвандчи, ОТК контролёри, автомашиналар ремонти бўйича слесарь.

Ўқиш муддати 1 йил ва 3 йил.

Билим юртига 8—10 синф ҳажмида маълумотли йигит-қизлар қабул қилинадилар.

Билим юртига 8-синф ҳажмида маълумот билан кирганлар 3 йил ўқийдилар ва ўқишни тугатгач тўлиқ ўрта маълумот ҳақида ва касб эгаллаганлиги тўғрисида диплом оладилар. Ўқувчилар кунига 3 маҳал овқат ва кийим-бош билан, бошқа шаҳардан келганлар эса ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртига 10-синф ҳажмида маълумот билан кирганлар 1 йил ўқийдилар. Уларга ҳар ойда 30 сўмдан стипендия берилади. Ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 33 проценти ўқувчиларга берилади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини аъло баҳолар билан тугатганлар олий ва ўрта махсус ўқув юртларига корхонада мажбурий хизматни ўтамасдан имтиёзли равишда ўқишга киришлари мумкин.

Билим юрти яхши спорт базасига эга. Доимо техника ижодкорлиги тўгараги ишлайди.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: билим юрти директори номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, характеристика, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, 286-формадаги медицина справкаси, турар жойидан справка, 3х4 см. ҳажмдаги 4 дона фотосурат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт).

Ҳарбий рўйхатдан ўтганлиги тўғрисидаги ҳужжат (ҳарбий билет) **шахсан кўрсатилади.**

Аризалар ва ҳужжатлар ҳар куни (якшанбадан ташқари) соат 9.00 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Куйбишев райони, Владимирский переулоги, 15-уй (1, 4, 17, 1э, 24э, 63, 102 автобуслар, 17, 18-троллейбуслар, 6, 13, 22-трамвайларнинг «Партия мактаби», метронинг «М. Горький станцияси» бекатлари).

МУАССАСАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги

РЕСПУБЛИКА СТЕНОГРАФИЯ ВА МАШИНКАДА ЁЗУВ КУРСЛАРИ

республикада секретарь-стенографистка ва машинистка, замонавий иш юритувчилик асосларини эгаллаган мутахассис кадрларга бўлган талаб ҳар томонлама ўсганлигини инобатга олиб, муассасалар ва корхоналар йўлланмаси билан тез ўқитиш курслари учун шартнома бўйича ходимларни қабул қилади, ўқишни иш билан қўшиб олиб борилишини таъминлайди.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Маълумот олиш учун қуйидаги адресга мурожаат этилади: 700003, Тошкент шаҳри, Олмазор кўчаси, 174-уй (Бешёғоч, Комсомол кўли ёнида).

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 25/XII да **Наврўз** (12.00). **Суронли кунлар** (премьера. 19.30).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 24/XII да **Келинлар қўзғолони.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 24/XII да **Хотинимнинг эри**, 25/XII да **Тошкентликлар.**

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети ва «Медицина» нашриёти коллективлари нашриёт директорининг ўринбосари Р. Р. Рисқиевга онаси

Жўрахон ВАЛИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 ДЕКАБРЬ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Концерт. 10.10 — 20 декабрь. Бадиий фильм. 3-серия. 11.15 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 15.55 — Экологик кундалик. 16.15 — Рус тили. 16.45 — Олимлар Подмосковьенинг агросаноат комплексига. 17.20 — Концерт. 18.00 — Академик В. Пугачёв билан учрашув. 18.45 — Стадион ҳамма учун. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Биргаликда аҳил оиламиз. 20.00 — Дид ҳақида баҳслашганда. 20.25 — 20 декабрь. Бадиий фильм. 4-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Кинопанорама. 00.05 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — География. 10.05 ва 14.00 — Инглиз тили. 11.05 — Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. 11.35 ва 12.40 — Тарих. 12.05 — Онамларнинг мактаби. 13.10 — Музика. 13.40 — Табиатшунослик. 14.30 — Меҳнатимиз — шон-шараф ишимиз. 15.00 — Фалсафа ва маданият. 15.45 — ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Инсон ва қонун. 19.20 — Қиш эскизи. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Сиз бунга қодирсиз. 21.30 — Время. 22.05 — Опера билан учрашув. 23.15 — Паустовскийни такрор ва такрор ўқиб.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Қадимий шаҳар ёшлиги. Телефильм. 12.00 — Тенгдошларинг ижоди. 12.30 — Биология. 13.00 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 13.25 — Кўл тубидаги хазина. Бадиий фильм. 18.05 — Мультфильм. 18.20 — Шоирлар болаларга. 18.50 — Коммунистлар ҳақида ҳикоялар. 19.05 — Амалдаги интернационализм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Инсон ва қонун. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё воқеалари. 22.35 — Ўтган кунлар. Бадиий фильм. 00.10 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 15.50 — МОСКВА-II. 18.15 — Рус тили — мактабгача ёшдаги болаларга. 18.45 — Телефильм. 19.00 — Ҳамма нарсадан азиз. Бадиий фильм. 4-серия. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Шундай аёллар бор. 20.50 — Телефильмлар. 21.30 — МОСКВА-II.

24 ДЕКАБРЬ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Спортлото. 9.50 — Ота-оналар, Сизлар учун. 10.20 — 20 декабрь. Бадиий фильм. 4-серия. 11.25 — Моҳир қўллар. 11.55 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 12.25 — Едингдами ўрток. 13.25 — Фильм-концерт. 13.55 — Сизга манзур адабиётлар. 14.40 — Дунё воқеалари. 14.55 — Ўртоқ қўшиқ. Телеконкурс. 15.40 — Дўстларимиз чеҳраси. 16.25 — Болалар учун фильм. 17.00 — Сиёсий шарҳловчи В. П. Бекетов суҳбати. 17.30 — Ҳайвонот оламида. 18.30 — 9-студия. 19.30 — Чин қалбдан. 21.30 — Время. 22.05 — Ёқут кўзли билакузук. Бадиий фильм. 23.20 — Концерт. 24.00 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 — Касб билан учрашув. 10.30 — Тонгги почта. 11.00 — Ҳужжатли фильм. 11.15 — Қўшиқ ҳамиша ҳамроҳимиз. 12.40 — Саёҳатчилар клуби. 13.30 — Туркманистон телевидениесининг программаси. 14.45 — Мангуликка айланган лаҳзалар. 15.30 — Ҳужжатли фильм. 15.40 — Музикали киоск. 16.10 — Қувноқ йигитлар. 17.20 — Здоровье. 18.05 — Концерт. 20.15 — Халқаро обзор. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Хоккей. Динамо (М) — Кузбасс (К). 21.30 — Время. 22.05 — Сизни Клавдия Шульженко таклиф этади. 23.10 — Ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Юлдузча. 11.00 — Асал. Бадиий фильм. 12.05 — Ҳужжатли кино экрани. 12.50 — Халқ ижодиёти. 13.30 — Оналар мактаби. 14.00 — Мусобақа — омма ижоди. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — Қўшиғим, жон қўшиғим. 19.00 — Сиҳат-саломатлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Аренадаги учрашувлар. 20.30 — Ахборот. 20.50 / — Шерқўзиевларнинг оилавий ансамбли. 21.30 — Время. 22.05 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 22.25 — Саҳна усталари. Зайнаб Садриева.

Тожикистон телевидениесининг программаси.

РАДИО

23 ДЕКАБРЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбек халқ қўшиқлари. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 11.15 — Д. Сайдаминова асарларидан концерт. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Боғбонларнинг қишки юмушлари. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 22.30 — Бугун шеърият радиотеатрида. 23.45 — Куйлар.

24 ДЕКАБРЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Гулла, яшна, қадрдон ўлкам менинг. Концерт. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Гулшан. 11.30 — Қўшиқлардан қўшиқларга. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Ёшлар санъати. 14.00 — Юқори сифатли тола учун. 16.30 — Арзномалар-ҳангомалар. 17.00 — Музикали радиопочта. 18.15 — Халқаро аҳвол кундалиги. 18.30 — Ижодиёт оламида. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Ҳозирги босқичда ғоявий кураш. 21.10 — Шанба оқшомида. 22.30 — Ўзбек авторларининг қўшиқлари. 24.00 — Хайрли тун.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

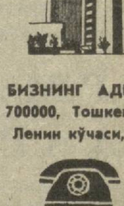

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент-П. Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.